

Slank om te concurreren, samenwerkend om te groeien

Inhoudsopgave

Jaarbericht

Kengetallen	3
Voorwoord van de directie	4
Missie	5
Profiel	6
Belangrijkste gebeurtenissen in 2012	7
Relatie met de klanten	9
Politieke ontwikkelingen	10
HTM als onderdeel van de samenleving	11
Ontwikkeling van de markt	12
Middelen	14
Veiligheid en klantenservice	16
Medewerkers	18
Resultaatontwikkeling	20
Corporate governance	23
Risicomanagement	24
Vooruitblik op 2013	25
Bericht van de Raad van Commissarissen	26

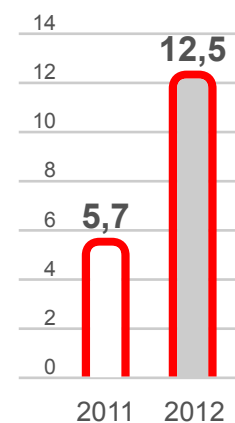
Jaarrekening 2012

Geconsolideerde balans per 31 december 2012	30
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening 2012	31
Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2012	32
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	33
Toelichting op de geconsolideerde balans	42
Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening	52
Vennootschappelijke balans per 31 december 2012	56
Vennootschappelijke winst-en-verliesrekening 2012	57
Toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening	58
Toelichting op de vennootschappelijke balans	59
Toelichting op de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening	68
Overige gegevens	71
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	72
Colofon	74

Kengetallen

HTM Personenvervoer NV	2012	2011
Totaal opbrengsten (mln. €)	270,2	295,0
Resultaat (mln. €)	12,5	5,7
Omvang wagenpark bus openbaar vervoer (stuks)	103	135
Omvang wagenpark tram (stuks)	144	144
Omvang wagenpark light rail (stuks)	72	72
Omvang wagenpark besloten vervoer (stuks)	139	142
Gemiddelde personeelsbezetting (fte's)	1.981	2.109
Aandeel vrouwen (%)	13,1	12,9
Aandeel allochtonen (%)	15,3	17,3
Gemiddelde leeftijd personeel (jr)	48,5	47,8
Medewerkers nieuw in dienst (aantal)*	61	96
Medewerkers uit dienst (aantal)*	176	208
Ziekteverzuim (%)	6,3	6,6

resultaat (mln €)

* Op 9 december 2012 zijn 348 medewerkers als gevolg van de aanbesteding van de stadsbusconcessie Haaglanden overgegaan van HTM Personenvervoer NV naar HTM Buzz BV. Deze medewerkers zijn tot en met 31 december 2012 door HTM Personenvervoer NV doorbetaald, en in het bovenstaande overzicht nog wel opgenomen.

Voorwoord van de directie

Slank om te concurreren, samenwerkend om te groeien

In 2012 was HTM voortdurend en intensief in beweging. Het was een jaar waarin door HTM, in samenwerking met Qbuzz onder de naam HTMbuzz, de aanbestede stadsbusconcessie in Den Haag werd gewonnen en vanaf december geëxploiteerd. 2012 was het jaar waarin Perspectief 2013, het interne programma om bedrijfsprocessen, ondersteuning en bedrijfsleiding te stroomlijnen en aan te passen aan hedendaagse eisen, met succes werd afgerond. 2012 was eveneens het jaar waarin samenwerkingsgesprekken met NS hebben geleid tot een intentieverklaring tot duurzame samenwerking tussen beide ondernemingen om op die wijze meer en beter openbaar vervoer te realiseren. HTM en NS willen onder meer via gezamenlijke investeringsprogramma's meer reizigers tot het openbaar vervoer (ov) verleiden en minder afhankelijk worden van overheidsbijdragen. Onderdeel van de samenwerking is de toekomstige overname van 49% van de aandelen HTM door NS van de huidige aandeelhouder, de gemeente Den Haag. Deze voorgenomen samenwerking leidde tot veel publiciteit en kan rekenen op een brede steun en instemming.

Al deze maatregelen hebben er toe geleid dat het netto resultaat verder is toegenomen, als gevolg van een verbeterde verhouding tussen de opbrengsten en de bedrijfskosten. De directie is tevreden over deze ontwikkelingen. Zij is vol vertrouwen dat de wendbaarheid en weerbaarheid van HTM'ers voldoende sterk is om ook het 149e jaar van haar bestaan positief af te sluiten.

Toch werd HTM ook in 2012 getroffen door voortdurende bezuinigingen van overheidswege en kortingen op het voorzieningenniveau en blijven de economische vooruitzichten van dien aard, dat het openbaar vervoer en de overheidsbijdragen onder druk blijven staan. De directie is onder meer bezorgd over de voorgenomen afschaffing van de ov-studentenkaart met de bijbehorende vergoeding, die een belangrijke doelgroep in staat stelt op vanzelfsprekende wijze vertrouwd te raken met het gebruik van het openbaar vervoer. De aanbestedingen, de introductie van de OV-chipkaart, de toename van agressie in onze voertuigen, de bezuinigingen en de doorgevoerde organisatieaanpassingen leidden in 2012 tot grote zorg onder onze medewerkers. Alles bij elkaar was 2012 een bewogen jaar waarin wij regelmatig intensief overleg hebben gevoerd met de ondernemingsraad en de vakorganisaties. De directie heeft respect voor deze zorg en is haar medewerkers dankbaar voor hun inzet en betrokkenheid.

Bijzondere dank is de directie verschuldigd aan de heer Piet Jansen, die na 25 jaar in diverse functies lid te zijn geweest van de bedrijfsleiding, waarvan de laatste 6 jaar als statutair directeur, per 1 januari 2013 is teruggetreden en zijn loopbaan elders zal vervolgen. Zijn lange ervaring en zijn inzichten zullen wij missen.

Beweging en aanpassing zitten in de natuur van HTM. Ook de komende jaren zal HTM in beweging blijven: zakelijk, hoffelijk en gericht op de reiziger.

Dirk le Clercq   Algemeen directeur
Thomas Martin   Financieel directeur

Den Haag, 24 april 2013

Missie

De werkzaamheden van HTM zijn onderdeel geworden van het grotere vraagstuk van 'mobiliteit'. Er is een groeiende vraag naar duurzame mobiliteit

Mobiliteit van mensen is cruciaal voor de economie van een regio. Openbaar vervoer vervult hierbij in toenemende mate een belangrijke rol. Juist in de grootstedelijke gebieden in Nederland is het van belang dat de diverse vervoermiddelen goed op elkaar aansluiten om zo de mobiliteit in deze regio's zo effectief, veilig en efficiënt mogelijk in te richten. Het gaat dus niet langer om het 'verplaatsen van mensen van a naar b', het maken van kilometers. Onze operatie is onderdeel geworden van het grotere vraagstuk van 'mobiliteit'. Er is een groeiende vraag naar duurzame mobiliteit in grootstedelijk Nederland. Dat is mobiliteit waarbij aandacht wordt geschonken aan begrippen als bereikbaarheid, betaalbaarheid, economische waarde, gezondheid, veiligheid en een efficiënt gebruik van ruimte en middelen.

HTM is verbonden met de Haagse regio. Omdat we al tientallen jaren in Haaglanden rijden, heeft HTM kennis en ervaring in huis op het gebied van grootstedelijke, duurzame mobiliteit. Met deze kennis en ervaring en met onze robuuste operatie als hart van het bedrijf, zijn wij een geloofwaardige partner bij de oplossing en invulling van vraagstukken op dit terrein.

HTM wil een toenemende, toonaangevende rol spelen in:

- De ontwikkeling van duurzame mobiliteit.
- De verbetering van mobiliteit in de leefomgeving.
- Het aanbieden van mobiliteitsdiensten, ingericht en bestuurd naar de vraag van de markt.

HTM richt zich daarbij vanuit haar thuisbasis Haaglanden vooral op de (groot)stedelijke gebieden in ons land.

Profiel

Al bijna 150 jaar lang is HTM een sterk merk dat staat voor deskundigheid en zorg voor haar reizigers, medewerkers en omgeving. In de afgelopen anderhalve eeuw is er veel veranderd. In 1864 had Den Haag de primeur van de eerste tram in Nederland. Deze werd toen nog getrokken door paarden, reed tussen de Kneuterdijk en Scheveningen, grotendeels tussen de bomen van de Scheveningseweg. Inmiddels zijn de paardentrams verleden tijd en rijden op deze route moderne en met de nieuwste techniek uitgeruste trams. Er is sindsdien meer veranderd, in het vervoer, in de stad, in de samenleving. De laatste jaren is voor HTM een belangrijke uitdaging om – met behoud van de Haagse ‘roots’ en de daarbij behorende hoffelijkheid – voortdurend betere kwaliteit te leveren tegen aanzienlijk lagere kosten. Zakelijkheid, transparantie en klantgerichtheid zijn nu de sleutelwoorden bij de inrichting van onze bedrijfsprocessen.

HTM vindt het belangrijk om te worden gezien als een maatschappelijk betrokken onderneming, gericht op duurzaamheid en als een bedrijf dat verder kijkt dan haar eigen gebied en product.

HTM wil de klanten een veilig en welkom gevoel geven op de haltes en in de bussen, trams en taxi's. Jaarlijks worden er objectieve metingen verricht naar de klanttevredenheid en hieruit bleek ook in 2012 weer dat de klanten HTM met een goed en stijgend rapportcijfer waardeerden. HTM is hier trots op en wil deze waardering behouden en waar mogelijk versterken.

HTM richt zich naast de grote vervoersstromen ook op de behoefte van de individuele reiziger

HTM Personenvervoer NV is een zelfstandige onderneming, actief in het personenvervoer. De gemeente Den Haag bezit alle aandelen van de vennootschap. In het afgelopen jaar zijn er verkennende gesprekken gevoerd om de continuïteit van HTM te versterken en de kwaliteit van het collectief vervoer in de stad een impuls te geven door een intensieve samenwerking met NS. De mogelijke verkoop van een deel van de aandelen door de gemeente maakt van deze voornemens deel uit.

HTM richt zich naast de grote vervoersstromen ook op de behoefte van de individuele reiziger. Vele miljoenen reizigers zijn in 2012 door HTM naar hun plaats van bestemming gebracht met een milieuvriendelijke aardgasbus, per tram, lightrailvoertuig, taxi of per taxibus. Bijna 2000 medewerkers zorgden er dagelijks voor dat aan onze reizigers een efficiënte, snelle en veilige vervoersdienst werd geleverd.

Voor de organisatiestructuur van HTM Personenvervoer NV en haar relatie met dochterbedrijven en deelnemingen zij verwezen naar de toelichting op de Jaarrekening 2012.

Belangrijkste gebeurtenissen in 2012

Het jaar 2012 was afwisselend enerverend. Op 23 mei werd bekend dat HTMbuzz de stadsbusconcessie Haaglanden had gewonnen. HTMbuzz is een gezamenlijke dochteronderneming van HTM en Qbuzz. Qbuzz is een Nederlandse busvervoerder met het hoofdkantoor in Amersfoort. De looptijd van de nieuwe concessie is zeven jaar, van 2012 tot 2019. Op zondag 9 december begon HTMbuzz met de exploitatie van het stadsbusvervoer in Den Haag en in de gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg. HTM-directeur Dirk le Clercq en Qbuzz-directeur Rob van Holten gaven met een symbolische handeling een feestelijk tintje aan de start van de nieuwe concessie.

HTM, NS en gemeente Den Haag willen samen zorgen voor belangrijke investeringen in de verbetering van de mobiliteit in Den Haag

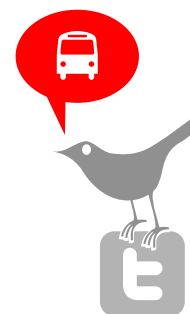
Enkele maanden eerder, op donderdag 27 september, maakten HTM, NS en de gemeente Den Haag tijdens een gezamenlijke persconferentie hun voorgenomen intensieve samenwerking bekend. De drie partijen willen samen zorgen voor belangrijke investeringen in de verbetering van de mobiliteit in Den Haag. Deel van de plannen is ook dat NS 49% van de aandelen HTM van de gemeente overneemt.

Reizigersinformatie

- Op 8 juni verwelkomde HTM de 10.000ste volger op het twitteraccount HTM_Reisinfo. HTM is sinds januari 2011 actief op Twitter om haar klanten te voorzien van actuele reisinformatie en kent een snel groeiend aantal volgers.
- In augustus startte HTM de publiekscampagne 'Make my Day'. Voor HTM een laagdrempelige manier om via Facebook in gesprek te komen met haar reizigers en te horen wat er onder hen leeft. Daarnaast wilde HTM het reizen met het openbaar vervoer iets extra's meegeven door aansprekende wensen van reizigers uit te voeren en daarmee invulling te geven aan de 'dag van reizigers'. Zo mocht een 13-jarige scholier in een tram voor DJ spelen en zijn ook verschillende andere wensen van passagiers door HTM in vervulling gebracht.

10.000e volger
reisinformatie
via twitter

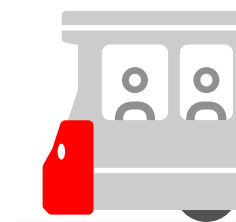

Exploitatie en middelen

- Op 20 april werd feestelijk gevierd dat de laatste tram van het type GTL8-I in het kader van het project levensverlengend onderhoud (LVO) gereed kwam. In dit project is de technische levensduur van vijftig trams met zeven jaar verlengd.
- In het voorjaar is een aanvang gemaakt met de inzet van RandstadRail-voertuigen, de zogeheten RegioCitadis, op tramlijn 2.
- Op 14 mei reed tram 11 weer in beide richtingen over de Conradkade. Anderhalf jaar daarvoor waren ernstige verzakkingen in het tracé geconstateerd, waardoor tram 11 hier slechts in één richting kon rijden.
- In de loop van 2012 zijn verschillende malen omleidingen doorgevoerd voor RandstadRaillijnen 2, 3 en 4 en voor tramlijn 6 in verband met weekendwerkzaamheden aan Den Haag Centraal Station. Werkzaamheden aan de spoorzone in Delft zorgden meerdere malen voor inkorting en omleidingen van de tramlijnen 1 en 19.
- In augustus en september werden de liften bij de halte Driemanspolder in Zoetermeer vervangen. Deze liften zijn belangrijk voor reizigers met RandstadRail.
- Op 11 september vond een ernstig ongeval plaats waarbij tram 11 bij de halte Jacob Catsstraat achter op tram 9 botste. Hulpdiensten waren snel ter plekke om de 36 gewonden te verzorgen.
- Traditiegetrouw heeft HTM op Prinsjesdag – ditmaal 18 september – weer ‘gebreeuwd’ voor de rit met de Gouden Koets. Breeuwen in deze betekenis is het leggen van dikke touwen in de tramrails, waardoor de Koninklijke koetsen veilig van Paleis Noordeinde naar de Ridderzaal en terug kunnen rijden.
- Op 31 augustus kwam de eerste zogeheten MidLife-tram van het type GTL8-II gereed. Het MidLife-onderhoud is bedoeld om 47 van deze trams aan te passen aan de moderne tijd. Dankzij deze renovatie zijn de trams energiezuiniger, moderner en lichter geworden en bovendien zijn zij – uniek in ons land – voorzien van een zogenaamd ‘botsvriendelijke neus’ die speciaal voor HTM is ontwikkeld.
- In november was in het Haags Openbaar Vervoer Museum een levensgroot model, een zogenaamd *mock-up*, van de nieuwe Avenio-tram te zien. Siemens gaat in opdracht van HTM deze tram bouwen. Dit model was op speciale tijden te bewonderen door HTM-medewerkers en hun familie, en door het algemene publiek. De nieuwe stadstram zal vanaf 2014 in Den Haag gaan rijden.

---

botsvriendelijke
neus bij circa
100 oude trams

Relatie met de klanten

HTM streeft naar het leveren van extra kwaliteit, zoals een positieve beleving van de reis, gemak, comfort en het gevoel gastvrij te worden bejegend

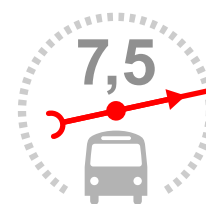
De reizigers zijn de bestaansreden voor HTM, en een prima dienstverlening aan hen kreeg dan ook in 2012 onverminderd eerste prioriteit. Niet voor niets is het oordeel van de reiziger over de door HTM geleverde prestaties van grote invloed op de hoogte van de bijdrage door het Stadsgebied Haaglanden, de belangrijkste opdrachtgever van HTM. De basisbehoeften van de reiziger moeten natuurlijk worden vervuld, zoals veiligheid, betrouwbaarheid en snelheid. Daarnaast streefde HTM ook in 2012 weer naar het leveren van extra kwaliteit, zoals een positieve beleving van de reis, gemak, comfort en het gevoel gastvrij te worden bejegend.

De inspanningen op al deze terreinen kwamen ook in 2012 weer tot uitdrukking in de landelijke OV-Klantenbarometer, waarin de kwaliteitsperceptie van de reiziger objectief wordt gemeten en weergegeven. De waardering voor de dienstverlening in vergelijking met 2011 steeg bij alle vervoersvormen. RandstadRail steeg van een 7,2 in 2011 naar een 7,4 in 2012; de tram ging van 7,1 naar 7,2 en het busvervoer van 7,4 naar 7,5. Het busvervoer van HTM scoorde zelfs als hoogste van de stadsbusvervoerder in de drie grote steden. Ook de sociale veiligheidsbeleving van onze reizigers is van 2011 op 2012 gestegen. Vanzelfsprekend is HTM blij met dit positieve resultaat, al realiseert ze zich dat er altijd ruimte is voor verdere verbetering, vooral op het gebied van de reisinformatie bij vertragingen.

Activiteiten in 2012

- HTM maakte in 2012 volwaardig gebruik van sociale media als Twitter en Facebook om haar reizigers te informeren over actuele reisinformatie. Ook tijdens de winterse omstandigheden is met name Twitter ingezet om in de sterk gestegen behoefte aan informatie te kunnen voorzien. In juni werd de 10.000ste volger van het twitteraccount HTM_Reisinfo verwelkomd.
- Via de publiekscampagne 'Make my Day', die HTM in augustus begon, vond HTM een laagdrempelige manier om via Facebook in gesprek te komen met haar reizigers en te horen wat er onder hen leeft. Tegelijk konden reizigers hun eigen bijzondere ideeën kenbaar maken die het reizen met het openbaar vervoer extra cachet konden geven. Een deel van deze wensen is tijdens de 'dag van de reizigers' gerealiseerd.
- Ook in 2012 kwam HTM het publiek weer tegemoet tijdens de grote evenementen in Den Haag, zoals het Vuurwerkfestival, het concert van de popgroep Coldplay op het Malieveld en Parkpop.
- Tijdens de sneeuwoverlast in de winterse periodes deelden HTM-medewerkers aan de reizigers gratis versnaperingen uit om het ongemak enigszins te compenseren.

OV-klantenbarometer bus

'Make my Day' publiekscampagne

Politieke ontwikkelingen

In 2012 kwam een einde aan de regeerperiode van het kabinet-Rutte I, waarin VVD en CDA, met gedoogsteun van de Partij van de Vrijheid, deelnamen. Het daaropvolgende kabinet-Rutte II, waarin VVD en PvdA zijn vertegenwoordigd, is in het najaar van 2012 van start gegaan en de belangrijkste beleidsvoornemens zijn in het regeerakkoord ontvouwd. Voor het openbaar vervoer is van belang dat de reeds ingezette bezuinigingen op de BDU – Brede Doeluitkering – zullen worden voortgezet en op punten geïntensiveerd. Een van de nieuwe initiatieven die op tafel zijn gekomen betreft het voornemen tot afschaffing van de ov-studentenkaart en de daarmee samenhangende regelingen en vergoedingen. Daar gebleken is dat de studentenkaart een probaat instrument is om jongeren vertrouwd te maken met het reizen per openbaar vervoer, zou het wegvallen daarvan kunnen leiden tot negatieve effecten op de toekomstige aantallen reizigers in het openbaar vervoer.

Een in 2012 ingevoerde belangrijke beleidswijziging is het feit dat de verplichte aanbesteding van de stedelijke openbaar vervoernetwerken, die onder Rutte I nog deel uitmaakte van de kabinetsplannen, weer van tafel is. De Tweede Kamer heeft zich in meerderheid uitgesproken voor de motie-Monasch (PvdA), waarin de grote steden keuzevrijheid wordt verleend tussen ofwel aanbesteding, ofwel onderhandse gunning van de vervoersconcessies. Het laatste betekent overigens wel, dat strikte eisen worden gesteld aan de invulling van de relatie tussen het vervoerbedrijf en zijn opdrachtgever. Inmiddels had de openbare aanbesteding van de stadsbusconcessie in Haaglanden in 2011/2012 plaatsgevonden. Het Stadsgewest Haaglanden heeft zijn keus over de wijze van gunning van de railconcessie vanaf 2017 nog niet bepaald.

Het kabinet-Rutte II buigt zich eveneens over de inrichting van de decentrale overheid in met name de Randstad. Zo bestaan er ideeën voor de samenvoeging van de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland en zouden in de zuidvleugel van de Randstad het Stadsgewest Haaglanden en de Stadsregio Rotterdam kunnen opgaan in een nieuwe vervoersautoriteit. Dit bestuursorgaan, dat onder meer de verantwoordelijkheid zou krijgen voor het verkeer- en vervoerbeleid in het gebied, zal daarmee ook optreden als opdrachtgever voor het openbaar vervoer.

Tot slot werd in 2012 het voorstel voor een Wet Lokaal Spoor bij de Tweede Kamer ingediend. Voor de tramnetwerken kan deze wet gevolgen hebben, onder meer waar het gaat om de scheiding van de verantwoordelijkheden tussen de exploitatie van het vervoer en het beheer van de railinfrastructuur. Om de specifieke kenmerken van het stedelijk railvervoer tot hun recht te doen komen, voert HTM met haar collega's van het Gemeentevervoerbedrijf Amsterdam en de RET in Rotterdam goed overleg om hun belangen in het kader van dit wetsvoorstel tegenover het parlement zoveel mogelijk gezamenlijk te behartigen.

HTM als onderdeel van de samenleving

Partnership

Ook 2012 stond voor de Haagse regio in het teken van vermindering van budgetten en bezuiniging op publieke voorzieningen. HTM is zich altijd bijzonder bewust geweest van haar functie als onderdeel van de samenleving en de verantwoordelijkheden die dat met zich meebrengt. Juist in een tijd van economische stagnatie is het van belang dat een collectief vervoerssysteem voor de burgers intact blijft. Reizigers die ervoor kiezen gebruik te maken van het openbaar vervoer, maar ook degenen die niet beschikken over vervoersalternatieven, kunnen blijven rekenen op een betrouwbaar netwerk van verbindingen in en rond de stad. Dat verlangt van HTM dat zij inzet op het bieden van een partnership voor de lokale en regionale overheid bij de ontwikkeling en instandhouding van zo'n netwerk. Tegelijk is er HTM veel aan gelegen, haar eigen continuïteit via partnerships te versterken, in het belang van zowel de reizigers als haar medewerkers. In 2012 heeft HTM zich op drie gebieden geconcentreerd bij het aangaan dan wel verstevigen van zo'n partnership.

Allereerst bestendigde HTM haar partnership met het Stadsgewest Haaglanden. Het stadsgewest is exploitant van de vervoersconcessies rail en bus, medeontwikkelaar van onder meer Netwerk RandstadRail (NRR) en alle daarmee gepaard gaande werkzaamheden in de stad. Het Stadsgewest Haaglanden is ook als meedenkende partij betrokken bij het zorgvuldig tegemoetkomen aan de benodigde bezuinigingen.

In de tweede plaats is HTM een structureel partnership aangegaan met Qbuzz, met als doel haar kansen op het winnen van de stadsbusconcessie te vergroten. HTM is erg blij dat zij in die missie is geslaagd en dat sinds eind 2012 het gezamenlijke dochterbedrijf HTMbuzz de exploitatie van de stadsbus in handen heeft.

En in de derde plaats is in 2012 verder invulling gegeven aan het partnership tussen HTM, NS en de gemeente Den Haag, bedoeld om een impuls te geven aan de kwaliteit van het mobiliteitsnetwerk in de stad Den Haag, om wederzijdse kennis en ervaring van de twee vervoerders samen te voegen en om een evenwichtiger spreiding van risico's en verantwoordelijkheden tussen aandeelhouders te realiseren.

Partnerships leveren dynamiek aan de organisatie en geven een impuls aan innovatie en vernieuwing voor de samenleving. Vanuit die gedachte heeft HTM ook in 2012 gewerkt aan versterking van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid, die uiteindelijk ten dienste staat van de reiziger.

Ontwikkeling van de markt

Openbaar vervoer over de rails

Veel tramtrajecten werden en worden geschikt gemaakt voor de inzet van de nieuwe, bredere stadstrams

Betrouwbaarheid van de dienstverlening was ook in 2012 de eerste prioriteit, met als achterliggend doel het aantal reizigers te doen groeien. De toegenomen waardering van de reiziger ten opzichte van het voorgaande jaar geeft aan dat HTM succesvol is, al zijn er terreinen waarop verbetering van onze dienstverlening mogelijk is. Ook in 2012 had HTM te maken met de uitdaging, haar reizigers zoveel mogelijk tegemoet te komen bij omleidingen. In de stad vonden grootschalige bouwwerkzaamheden plaats, onder meer in het kader van de uitbouw en modernisering van ons netwerk (Netwerk RandstadRail). Veel trajecten werden en worden geschikt gemaakt voor de inzet van de nieuwe, bredere stadstrams, die vanaf 2014 in exploitatie komen. Deze werkzaamheden leiden voor de reizigers tot omleidingen, verplaatste haltes en soms vertragingen. HTM probeert met gerichte serviceverlening het leed zo veel mogelijk te verzachten.

Openbaar vervoer per bus

2012 was een spannend jaar, in het bijzonder voor de medewerkers die nauw betrokken waren bij het busvervoer van HTM. In de eerste plaats speelde de aanbesteding van de stadsbusconcessie Haaglanden. HTM heeft hiertoe samenwerking gezocht met de Nederlandse busvervoerder Qbuzz. De gedachte hierachter was, dat de kennis van en ervaring met de Haagse markt van HTM en de commerciële expertise van Qbuzz een bijzondere combinatie zouden opleveren die een kansrijke bieding op de concessie mogelijk zou maken. De twee ov-bedrijven richtten hiervoor HTMbuzz op. De ontknoping van de aanbesteding vond plaats op 23 mei met de mededeling van het Stadsgegewest Haaglanden, dat HTMbuzz de winnaar was geworden van deze aanbesteding. Het spreekt vanzelf dat de directie van HTM bijzonder blij is met deze uitslag en haar waardering uitsprekt aan allen die hieraan medewerking hebben verleend. Na het winnen van de concessie is door HTM en HTMbuzz hard gewerkt om de start van de exploitatie voor te bereiden en ervoor te zorgen dat de reizigers hiervan zo weinig mogelijk zouden merken. Het direct bij het busvervoer betrokken HTM-personeel alsmede enkele indirecte medewerkers zijn tegen gelijke arbeidsvoorwaarden overgegaan naar HTMbuzz. De aardgasbussen zijn door HTM op basis van een leasecontract aan HTMbuzz ter beschikking gesteld. Op 9 december 2012 is de nieuwe busconcessie, met een looptijd van zeven jaar, van start gegaan. HTMbuzz heeft de exploitatie zonder problemen van HTM overgenomen.

In de tweede plaats bleek in de loop van 2012 dat de busstalling aan de Telexstraat niet voldeed aan de veiligheidsvereisten die de gemeente aan de stalling van de nieuwe aardgasbussen stelde. Hoewel de gemeente al eerder een gebruiksvergunning had verleend, was HTM gedwongen haar busvloot onder te brengen op een ruimte in de open lucht. Nadat de bussen lange tijd waren gestald op het open terrein bij de Telexstraat, vond HTM na verloop van tijd 'onderdak' aan de Petroleumhaven. Na langdurige onderhandelingen bereikte HTM eind 2012 overeenstemming met de gemeente over de overdracht van het pand aan de Telexstraat.

HTMbuzz
wint stadsbus-
concessie

2012 2013
2014 2015
2016 2017
2018 **2019**

HTM introduceerde in meerdere voertuigen narrowcasting. De informatievoorziening aan de reizigers verbeterde daarmee aanmerkelijk

Besloten vervoer

HTM Specials onderhoudt al meerdere jaren voor de Luchthaven Schiphol de buspendels tussen de P3-parkeerplaats en de centrale terminal, en het busvervoer op de platforms. In 2012 nam het aantal reizigers dat HTM hier vervoerde toe met bijna 3%, hetgeen leidde tot aanvullende vervoersopdrachten. HTM participeerde in enkele innovatieve projecten, waaronder testritten met elektrisch aangedreven bussen en een pilot voor een verbetering van de wachttijdperceptie bij de reizigers.

Het vervoer door HTM met de Taxibus in Den Haag, bedoeld voor reizigers die vanwege een beperking geen gebruik kunnen maken van het reguliere openbaar vervoer, kende in 2012 een groei van 8%. Deze toename wordt vooral veroorzaakt door de vergrijzing van de bevolking en de versoering van de AWBZ. Mede doordat HTM goed presteerde werd het Taxibuscontract voor het jaar 2013 verlengd. HTM introduceerde in veertig voertuigen zogenaamd *narrowcasting*, waarmee de informatievoorziening aan de reizigers aanmerkelijk is verbeterd.

Het gebruik van de DrechtHopper, dat HTM al jarenlang uitvoert, nam in 2012 met circa 3% af als gevolg van het feit dat de eigen bijdrage, die gebruikers voor dit vervoer betalen, door de tanende economische omstandigheden onder druk komt te staan. De DrechtHopper rijdt in de regio Drechtsteden. Dit contract zal waarschijnlijk in 2013 worden aanbesteed. Samen met Taxicentrale Renesse won HTM de aanbesteding van het leerlingenvervoer in de Oosterschelderegio. Dit contract is daarmee voor minimaal drie jaar weer veiliggesteld. Voorts verwierf HTM de contracten voor het WSW-vervoer van de Maregroep in Noordwijk, het studentenvervoer van de TU Delft en het Albeda College in de regio Rotterdam en het busvervoer van verschillende ministeries in Den Haag.

In het touringcarvervoer bleven ook in 2012 de marges onder druk staan, hetgeen effect had op de marktpositie van Vreugdetours. Het bedrijf heeft in het verslagjaar enkele bezuinigingen doorgevoerd, maar zal naar verwachting de komende periode niet ontkomen aan verdere rationalisatie.

Middelen

Begin 2012 zijn de voorheen aparte bedrijfsonderdelen Infrastructuur, Railmaterieel, Wagenparkservices en Faciliteiten samengevoegd tot het nieuwe bedrijfsonderdeel Middelen. Deze operatie, die feitelijk het beheer van alle productiemiddelen van HTM concentreert, moet leiden tot aanmerkelijke besparingen. Verder moet het resulteren tot meer duidelijkheid in de verdeling van taken en verantwoordelijkheden in relatie tot de andere bedrijfsonderdelen, in het bijzonder Uitvoering, Planning en Commercie. Een belangrijke taak van Middelen is de ontwikkeling en inrichting van professioneel asset management op het gebied van railinfrastructuur, railvoertuigen, bussen, bedrijfswagens en faciliteiten. De start hiervan heeft in 2012 plaatsgehad.

In 2012 zijn ook de voorbereidingen getroffen voor de herhuisvesting van de afdeling Middelen. De activiteiten van deze afdeling zullen zoveel mogelijk worden geconcentreerd op de railvestiging Zichtenburg aan De Werf. De vestiging Maanweg zal op termijn worden afgestoten. Deze herhuisvesting zorgt voor een grotere efficiëntie en een verbetering van de samenwerking tussen de verschillende bedrijfsonderdelen van HTM. Van de plannen maakt overigens ook de voorgenomen nieuwe huisvesting van het hoofdkantoor van HTM deel uit. Parallel aan de herhuisvesting zullen de kantoorfuncties van HTM worden ingericht via flexibel werken. Ook de doelstelling hiervan is primair gericht op een versterking van de onderlinge samenwerking.

Railmaterieel

HTM spant zich in, haar railmaterieel zo veel mogelijk aan te passen aan de moderne exploitatie- en veiligheidseisen, onder meer door grootschalige renovatie- en moderniseringsprogramma's. Op 20 april kwam de laatste GTL8-Type I in het kader van het project levensverlengend onderhoud (LVO) gereed. In dit project is de technische levensduur van vijftig trams met zeven jaar verlengd. Op 31 augustus 2012 kwam de eerste zogeheten MidLife-tram van het type GTL8-Type II gereed. Het MidLife-onderhoud is bedoeld om 47 van deze trams aan te passen aan de moderne tijd. Dankzij deze renovatie zijn de voertuigen energiezuiniger, moderner en lichter geworden en bovendien zijn zij – uniek in ons land – voorzien van een zogenaamde 'botsvriendelijke neus' die speciaal voor HTM is ontwikkeld. Voor het structureel onderhoud van de railvoertuigen is samen met de vervoerbedrijven MIVB (Brussel), GVB (Amsterdam) en RET (Rotterdam) gewerkt aan een nieuw planningssysteem voor de onderhoudswerkplaats.

In het voorjaar van 2012 is een aanvang gemaakt met de inzet van RandstadRail-voertuigen, de RegioCitadis, op tramlijn 2. In november 2012 was in het Haags Openbaar Vervoer Museum een levensgrote mock-up van de nieuwe Avenio-tram te zien, die Siemens in opdracht van HTM gaat bouwen. De nieuwe stadstram zal vanaf 2014 in Den Haag gaan rijden.

Railinfrastructuur

In 2012 werden de werkzaamheden in de stad verder uitgebreid, gericht op de aanpassing van de infrastructuur voor het gebruik van brede stadstrams (het project Netwerk RandstadRail of NRR). De grootschalige verbouwingen leidden helaas onvermijdelijk tot overlast voor de reizigers. HTM deed er alles aan deze overlast binnen de perken te houden. In de loop van 2012 zijn verschillende malen omleidingen doorgevoerd voor RandstadRail-lijnen 2, 3 en 4 en voor tramlijn 6 in verband met weekendwerkzaamheden aan Den Haag Centraal Station. Werkzaamheden aan de spoorzone in Delft zorgden meerdere malen voor inkorting en omleidingen van de tramlijnen 1 en 19. Vanaf mei 2012 reed tram 11 weer in beide richtingen over de Conradkade. Anderhalf jaar daarvoor waren ernstige verzakkingen in het tracé geconstateerd, waardoor tram 11 op dit deeltraject slechts in één richting kon rijden.

Beheer en onderhoud van de busvloot en het wagenpark

HTM beheert en onderhoudt zelf haar vloot aardgasbussen voor de exploitatie van de stadsbusconcessie. Zij onderhoudt tevens de aardgasbussen van Veolia, dat het streekvervoer in Haaglanden exploiteert. In het voorjaar van 2012 werd bekendgemaakt dat HTMbuzz, dochterbedrijf van HTM en Qbuzz, de aanbesteding van de stadsbusconcessie had gewonnen. Bij de feitelijke overgang van deze concessie van HTM naar HTMbuzz, op 9 december 2012, zijn de bussen via een leasecontract ter beschikking gesteld van HTMbuzz.

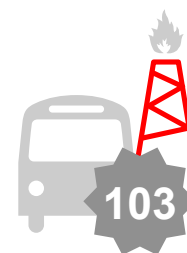
In oktober 2012 deed zich in Wassenaar een ernstig brandincident voor met een aardgasbus van Veolia, waarbij een gastank via het daarvoor bedoelde ventiel zijwaarts affakkelde. Er vielen geen slachtoffers. Verschillende partijen, waaronder HTM zelf, hebben dit incident in onderzoek.

Vanaf medio 2012 zijn de voorbereidingen getroffen voor de overdracht van het gehele overige wagenpark van HTM, bestaande uit bedrijfswagens, dienstauto's en auto's van de zaak, aan leasemaatschappij DutchLease. Deze maatschappij won eerder in 2012 de aanbesteding voor het beheer van deze voertuigen. De leaseovereenkomst is op 1 januari 2013 ingegaan.

HTM beheert en onderhoudt zelf haar vloot aardgasbussen, maar ook die van streekvervoerder Veolia

259 km tramspoor en 77 km spoor voor RandstadRail

stadsvervoer: uitsluitend milieuvriendelijke aardgasbussen

Veiligheid en klantenservice

Sociale veiligheid

Door in te spelen op de veranderende omstandigheden is HTM er ook in 2012 in geslaagd de sociale veiligheid verder te verbeteren. Het totaal aantal incidenten op ons netwerk daalde, al was wel een toename te zien van de hevigheid ervan. De discussie over het dragen van steekwerende vesten is daarmee opnieuw opgelaaid. Het eerste kwartaal van 2013 vindt een pilot plaats, waarna besluitvorming plaatsvindt.

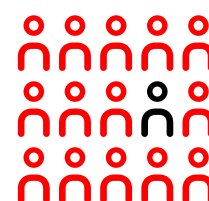
Ook in 2012 verzorgde HTM agressietrainingen voor het rijdend personeel. Daarnaast is kritisch gekeken naar opleiding, werkwijze en organisatie van de sector Controle & Veiligheid. Specifiek is aandacht besteed aan de samenstelling van teams, waarbij Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA) en beveiligingsmedewerkers aan elkaar zijn toegevoegd op die plaatsen en tijden waar dat nodig is. Daarnaast is de aansturing op straat nog beter afgestemd op de veranderingen waarmee HTM te maken heeft.

In 2012 zijn voorbereidingen getroffen om de cameratoezichtruimte (CTR) begin 2013 te verhuizen naar een vrijgekomen locatie in de Tramtunnel Grote Marktstraat. In de CTR lezen gecertificeerde cameraobservanten permanent de beelden uit; zij sturen teams op straat aan en sturen zo nodig beelden rechtstreeks door naar politie. Alle voertuigen van HTM beschikken over camera's.

Naast het inzetten van mensen en middelen besteedde HTM in 2012 veel aandacht aan de sociaal veilige (her-)inrichting van voertuigen en haltes. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn de haltes Wouwermanstraat, Jacob Catsstraat en Station HS.

Zwartrijden

HTM streefde ook in 2012 naar een zo groot mogelijk aantal betalende reizigers. Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's) werden ingezet om het betaalgedrag te controleren, al dan niet geassisteerd door beveiligingsmedewerkers. Zo nodig werd een proces-verbaal uitgeschreven. In 2012 werden 236.979 voertuigen bezocht, waarmee de controledruk is verhoogd met 1,7%. Met ingang van 1 september 2012 ging het boetebedrag bij zwartrijden omhoog van € 37,50 naar € 38,50. Daarnaast vonden intensieve, integrale handhavingacties plaats in samenwerking met politie, gemeenten en collega-vervoerders. Het geheel aan maatregelen heeft geleid tot ruim 11.000 processen-verbaal meer ten opzichte van 2011. Dat de maatregelen hun effect hadden op het zwartrijdspercentage is gebleken: lag dit eind 2011 nog op 8,1; eind 2012 was dit percentage afgenomen tot 6,9. HTM is tevreden met dit resultaat en blijft inzetten op verdere verlaging van het zwartrijden.

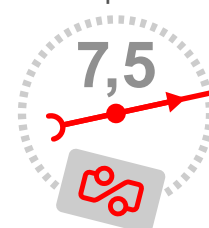
zwartrijden
gedaald van
8,1% naar

6,9%

OV-chipkaart

2012 was het eerste jaar waarin de OV-chipkaart volledig in gebruik was; de zogenaamde zichtkaarten zijn nu vrijwel verdwenen. De klanttevredenheid over het gebruiksgemak van de OV-chipkaart is sterk toegenomen van een 6,8 bij de start van de kaart naar een 7,5 in 2012. Het niveau van de storingen waarmee een deel van onze apparatuur aanvankelijk kampte is met 30% teruggelopen en het aantal klachten van reizigers hierover is met hetzelfde percentage gedaald. Voor onze nieuwe railvoertuigen is in 2012 een aanbesteding gehouden voor de levering van nieuwe apparatuur. Voor de zakelijke markt introduceerde HTM samen met NS het reizen op rekening en ook onze grootverbruikcontracten zijn aangepast aan het gebruik van de OV-chipkaart.

klant-
tevredenheid
OV-chipkaart

Service en Informatie

Veertig medewerkers stonden ook in 2012 elke dag weer paraat voor service en informatie aan de reizigers. Zij werden ingezet tussen 06.45 uur tot 19.00 uur en tijdens koopavonden tot 22.00 uur. Zij stonden onze passagiers op alle HTM-lijnen met raad en daad terzijde, terwijl de informatiepunten op Den Haag CS en de drukste verkeersknooppunten permanent bezet waren. Naast het verstrekken van informatie over routes, tijden, eventuele omleidingen en tarieven controleerden zij ook de geldigheid van vervoerbewijzen en hielden zij zich bezig met de verkoop daarvan op de haltes. De Service- en Informatie-medewerkers dragen zo bij aan een gastvrije behandeling van onze reizigers, maar ook aan een vlotte doorstroming van grote aantallen reizigers. In geval van calamiteiten of verstoringen in het netwerk kunnen zij gebruikmaken van (elektrische) scooters om snel ter plaatse te zijn om onze passagiers van dienst te zijn.

Klantenservice

In 2012 hadden onze reizigers te maken met de gevolgen van een wilde staking in de zomer en met de effecten van de winterse omstandigheden die onze dienstverlening hinderden. Door het buitengewoon grote aantal 'hits' van de HTM-website met vragen over reis-informatie functioneerde de site enige malen niet naar verwachting. De klantenservice van HTM heeft onze reizigers zo goed mogelijk geholpen met het verstrekken van informatie en het in behandeling nemen van klachten.

Medewerkers

Voor onze medewerkers was 2012 een jaar dat volop in het teken van verandering stond. Na intensieve en soms ook enerverende samenwerking met ondernemingsraad en vakbonden hebben we belangrijke stappen gezet op de weg die voor HTM moet leiden tot een goede concurrentiepositie in een openbaar vervoermarkt met marktwerking en mogelijke aanbesteding.

Met het interne verandertraject Perspectief 2013 is de inrichting van de organisatie aangepast. Als gevolg daarvan zijn collega's vertrokken dan wel in andere functies geplaatst. Ook de aanbesteding van de busconcessie heeft de gemoederen bezig gehouden. HTM verandert sterk en velen hebben tijd nodig om zich te kunnen aanpassen aan de ontwikkelingen binnen en buiten HTM. Zij moeten hierbij kunnen rekenen op de aandacht en ondersteuning van hun leidinggevenden en juist dit zal voor de laatstgenoemden de komende tijd een speerpunt zijn. Diverse opleidings- en ontwikkelinitiatieven op de verschillende managementniveaus zijn gericht op het faciliteren van deze aangescherpte rol.

Er is een toenemende beperking van de instroom aan gekwalificeerde technische medewerkers

Met Perspectief 2013 zien we de behoefte toenemen aan de ontwikkeling van gestructureerde opleidingsplannen voor de diverse afdelingen. Werkelijke implementatie van de organisatieverandering vraagt een andere manier van werken, een andere houding en ander gedrag. Ook hierbij zullen medewerkers gefaciliteerd en begeleid worden.

Omdat onze medewerkers het succes van de organisatie bepalen zijn we in 2012 een inhaalslag gestart op het gebied van een toekomstbestendige HR-visie en HR-beleidsontwikkeling. In paritair verband hebben we de contouren verkend van een Levensfasebewust Personeelsbeleid voor HTM, resulterend in het voorstel 'Samen verder' dat eind 2012 aan de cao-overlegpartners is aangeboden. Gezien de samenstelling van ons personeelsbestand (gemiddelde leeftijd 48 jaar en een verwachte uitstroom op basis van leeftijd van driehonderd medewerkers gedurende de komende vijf jaar) en toenemende beperkingen in de instroom van gekwalificeerde (nu vooral technische) medewerkers, zullen wij de komende jaren een fikse inhaalslag moeten maken in het denken en doen ten aanzien van personele vraagstukken. In 2013 zal het voornoemde voorstel in samenwerking tussen management en vakbonden nader worden uitgewerkt.

De ontwikkeling van het ziekteverzuim binnen HTM is een belangrijk aandachtspunt. Enerzijds was het ziekteverzuim in 2012 met 6,3% historisch laag, anderzijds was het jaarpatroon opvallend grillig. In de eerste helft van 2012 laag, hetgeen waarschijnlijk verband houdt met de reorganisatie en onzekerheid over eventuele persoonlijke gevolgen; in de tweede helft plaatselijk zeer hoog. De hoge verzuimfrequentie duidt vooral op werkonzekerheid en kan verband houden met de groeiende beleving rond werkdrukproblematiek. In 2013 zal deze problematiek verder worden onderzocht, mede in relatie tot de regeling voor dienst-, rij-, rusttijden en roosters in onze CAO.

1981
gemiddelde
personeels-
bezetting (fte's)

gemiddelde
personeels-
bezetting (fte's)

---

ziekteverzuim

6,3%

Het programma 'Hou je leven op groen' is gericht op het voorkomen van uitval en het bevorderen van vitaliteit

HRM/Arbogroep is in 2012 een intensieve samenwerking aangegaan met de leiding van de bedrijfsonderdelen, met als doel specifiek maatwerk te ontwikkelen voor de aanpak van het ziekteverzuim. Ook is de pilot 'Hou je leven op groen' gestart, gericht op het voorkomen van uitval en het bevorderen van vitaliteit. Met deze pilot verwachten we inzicht te krijgen in de factoren die vitaliteit bij medewerkers beïnvloeden en in de wijze waarop medewerkers hun vitaliteit kunnen behouden dan wel verbeteren. Deze input zal ook worden meegenomen in de ontwikkeling van Levensfasebewust Personeelsbeleid voor HTM.

Resultaatontwikkeling

Algemeen

De aanbesteding van de busconcessie, de bezuinigingen, de doorgevoerde organisatie-aanpassingen en de volledige implementatie van de OV-chipkaart kenmerken het jaar 2012. Sinds december 2012 exploiteert HTM in samenwerking met Qbuzz de aanbestede stadsbusconcessie onder de naam HTMbuzz. Door de voortdurende bezuinigingen van overheidswege en kortingen op het voorzieningenniveau blijven de economische vooruitzichten van dien aard, dat het openbaar vervoer en de overheidsbijdragen onder druk blijven staan.

Perspectief 2013, het interne programma om bedrijfsprocessen, ondersteuning en bedrijfsleiding te stroomlijnen en aan te passen aan hedendaagse eisen, is met succes afgerond. Al deze ontwikkelingen hebben er toe geleid dat het bedrijfsresultaat onder druk staat, waarbij de sterke daling in de bedrijfsopbrengsten is opgevangen door een sterke reductie van de bedrijfslasten.

Netto resultaat

*De winst over 2012 verdubbelde
tot € 12,5 miljoen*

De winst over 2012 nam toe met € 6,8 miljoen tot € 12,5 miljoen (2011: € 5,7 miljoen).

Hoewel het netto resultaat is gestegen stond de ontwikkeling sterk onder druk als gevolg van de stringente bezuinigingen, waardoor HTM genoodzaakt was drastische besparingsmaatregelen te treffen om deze te kunnen compenseren.

Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten bedroegen in het boekjaar € 270,2 miljoen (2011: € 295,0 miljoen). De overheidsbijdragen lijndienstvervoer namen toe tot € 152,0 miljoen (2011: € 147,0 miljoen). Met de opdrachtgever, het Stadsgewest Haaglanden, is een afsprakenkader overeengekomen voor de resterende periode van de railconcessie van 2012 tot en met 2016, waarin de basisbijdrage is verlaagd. De overheidsbijdragen worden positief beïnvloed door de bijdrage voor het reviseren van de huidige railvloot voor Levensduur Verlengend Onderhoud (LVO). Hiertegenover staat echter eenzelfde verhoging van het kostenniveau. De opdrachtgever is met ingang van 2012 voor 100% opbrengstverantwoordelijk voor de reizigersopbrengsten bus. De overheidsbijdragen zijn daardoor hoger, maar er staat een vergelijkbare verlaging van de opbrengsten personenvervoer tegenover. De overheidsbijdragen worden positief beïnvloed door opbrengsten uit het verleden die zich in 2012 hebben gematerialiseerd en derhalve ten gunste van het resultaat zijn gebracht.

De opbrengsten personenvervoer namen af tot een bedrag van € 95,8 miljoen (2011: € 114,9 miljoen). Het jaar 2012 is het eerste volledige jaar waarin de reizigers zijn overstapt op saldoreizen met de OV-chipkaart. De omzet die hiermee behaald wordt, is direct voor 100% beschikbaar voor HTM.

De landelijk geldige abonnementsvormen, waaronder de ov-jaarkaart en stad/streek-supplementen alsmede de regionale sterabonnementsen, zijn inmiddels ook als reisproduct op de OV-chipkaart geplaatst. De opbrengst van deze abonnementsvormen wordt echter

nog verdeeld door de Commissie Verdeling Sterabonnements (CVS). Met ingang van 2012 vindt matching plaats tussen de verkoop van jaarabonnements enerzijds en het aan het jaar toe te kennen reisrecht anderzijds. Op basis hiervan is een effect van € 9,7 miljoen voor de vervoerverplichtingen voor jaarabonnements ten laste van het resultaat gebracht en in de balans verwerkt.

Het aandeel van HTM in de landelijke opbrengst van verkochte plaatsbewijzen is bepaald op basis van verdeelsleutels vastgesteld door de CVS, onder verantwoordelijkheid van de decentrale overheden (provincies en kaderwetgebieden). In 2012 heeft HTM de definitieve afrekeningen van de reizigersopbrengsten over de boekjaren 2010 en 2011 ontvangen. De afwijkingen op de in voorgaande jaren verantwoorde opbrengsten zijn nihil.

Aangezien de opdrachtgever met ingang van 2012 volledig verantwoordelijk is voor de reizigersopbrengsten vanuit het busvervoer, zijn de opbrengsten personenvervoer overeenkomstig gedaald.

De overige opbrengsten namen af naar € 19,1 miljoen (2011: € 31,8 miljoen). Het nieuwe type railvoertuig dat is aangeschaft betreft breed materieel, waardoor op een aantal tracédelen de railinfrastructuur moet worden aangepast. Overeenkomstig de planning voor Netwerk RandstadRail (NRR) was het aantal projecten in 2012 lager, maar wordt voor 2013 weer een stijging voorzien.

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten bedroegen € 245,7 miljoen (2011: € 269,0 miljoen).

De personeelskosten zijn per saldo met € 15,9 miljoen gedaald. Enerzijds is in 2011 met de vakbonden een akkoord gesloten voor de nieuwe CAO voor 6 jaar, eindigend op 31 december 2016. De loonafspraken gelden echter tot en met 31 december 2012.

De salarissen zijn in de loop van 2011 en 2012 vier keer met 1% verhoogd. Anderzijds is in 2011 met de vakbonden een akkoord bereikt over een nieuw Sociaal Plan. Het plan was geldig voor het reorganisatieprogramma 'Perspectief 2013' en derhalve van toepassing tot en met 31 december 2012.

De afschrijvingen zijn met € 8,4 miljoen gedaald en betreffen, met uitzondering van het verkoopresultaat, structurele afschrijvingen in lijn met de bijdragen die ervoor worden ontvangen.

In 2012 is voor de railinfrastructuur een bijzondere waardevermindering van € 15,4 miljoen verwerkt, om de afschrijvingskosten in lijn te brengen met de bijdragen die hiervoor zijn/worden ontvangen.

De overige kosten zijn met € 6,0 miljoen afgenomen. Enerzijds namen de overige kosten toe als gevolg van de stijging van de kosten voor Levensduur Verlengend Onderhoud (LVO), maar dit is resultaatneutraal. Anderzijds namen de overige kosten af door vermindering van de kosten werken voor derden die samenhangen met de lagere externe opbrengsten en door lagere kosten van de OV-chipkaart.

Financiële baten en lasten

De financiële lasten en baten bedroegen per saldo € 11,9 miljoen negatief (2011: € 20,2 miljoen). De financiering van de investeringen in de railinfrastructuur en in de railvoertuigen is gegarandeerd door de gemeente Den Haag. HTM trok de overige financiering zelfstandig op de markt aan. De variabele rente op de twee leningen is met rentederivaten omgezet in een vaste rente. HTM loopt daardoor geen speculatierisico op deze twee derivaten. De rentelasten zijn gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar door de te betalen rentelasten af te stemmen op de resterende duur van de concessies.

Balans

Het vennootschappelijk balanstotaal van HTM bedraagt € 197,3 miljoen (2011: € 243,8 miljoen).

Het eigen vermogen bedraagt per ultimo 2012 € 93,0 miljoen. Vennootschappelijk bedraagt de solvabiliteit 47,1% (2011: 35,6%) en de current ratio 1,25 (2011: 0,92). Het netto resultaat ad € 12,5 miljoen is toegevoegd aan het eigen vermogen, onder aftrek van het te betalen dividend. Op basis van de dividendovereenkomst is 50% van het netto resultaat over 2012, ofwel € 6,3 miljoen dividend verschuldigd.

Het geconsolideerd balanstotaal van HTM bedraagt € 636,6 miljoen (2011: € 642,4 miljoen). De cijfers van de joint venture HTMbuzz zijn proportioneel geconsolideerd.

De materiële vaste activa bedragen € 486,2 miljoen, de investeringen hebben een regulier karakter en bedroegen € 19,0 miljoen, de desinvesteringen waren € 28,7 miljoen. Het complex aan de Telexstraat is verkocht aan de gemeente Den Haag. Per het eind van de busconcessie zijn de 135 aardgasbussen verkocht aan het Stadsgebied Haaglanden. Per de start van de exploitatie van de nieuwe busconcessie door HTMbuzz zijn 103 aardgasbussen van HTMbuzz gekocht. Het merendeel van de dieselbussen is verkocht. Voor de bedrijfs-wagens is per 1 januari 2013 een leaseovereenkomst aangegaan. De waardering in de deelneming is gehandhaafd op € 3,8 miljoen. Onder de financiële vaste activa is de financial leaseovereenkomst voor de 103 aardgasbussen verwerkt.

Door met name een hogere kasstroom uit operationele activiteiten zijn de liquide middelen toegenomen.

De leningenportefeuille bedroeg ultimo 2012 € 422,9 miljoen. Er zijn geen nieuwe leningen aangegaan.

De gemeente heeft indirect invloed op de railinfrastructuur in de vorm van een geclauserd eigendom. De financiering die geen betrekking heeft op de railinfrastructuur of de railvoertuigen, wordt door HTM zelfstandig op de markt aangetrokken.

Corporate governance

HTM Personenvervoer NV is een structuurvennootschap waarvan alle aandelen in handen zijn van de gemeente Den Haag. HTM heeft een onafhankelijke Raad van Commissarissen die toezicht houdt op het bestuur van de onderneming. Twee van de zes leden zijn benoemd op aanbeveling van de ondernemingsraad. HTM heeft de Nederlandse corporate governancecode (code-Tabaksblad) in haar interne reglementen verwerkt. Als niet-beursgenoteerde onderneming is zij daartoe niet verplicht. HTM beoogt daarmee de moderne eisen rond het ondernemingsbeheer op vrijwillige basis te omarmen.

Moderne eisen rond het ondernemingsbeheer zullen leiden tot een verbetering van de besluitvormingsprocessen en de efficiëntie en effectiviteit van de onderneming

De besturingsfilosofie van HTM is gebaseerd op het uitgangspunt dat de werkzaamheden tussen concessiegebonden en niet-concessiegebonden activiteiten strikt van elkaar zijn afgebakend, dat er duidelijkheid bestaat over de doelstellingen en helderheid over ieders taken en verantwoordelijkheden. Deze besturingsfilosofie zal leiden tot een verbetering van de besluitvormingsprocessen en de efficiëntie en effectiviteit van de onderneming. Naast de bedrijfsvoering wordt ook de transparantie verder verbeterd.

In 2012 zijn plannen ontwikkeld tot een intensieve vorm van samenwerking tussen HTM, NS en de gemeente Den Haag. Deel van deze plannen is de overdracht van een deel van de aandelen HTM Personenvervoer NV van de gemeente Den Haag naar NS. Indien deze plannen zullen worden gerealiseerd, zullen zij gevolgen hebben voor de governance van HTM Personenvervoer NV, de verhouding met haar aandeelhouder en de verhouding met een deel van haar dochterondernemingen. De juridische en governance-aspecten hiervan zijn in 2012 in kaart gebracht en zullen nader worden uitgewerkt zodra dit aan de orde is.

Met ingang van 1 januari 2013 zal wettelijk de richtlijn worden vastgelegd, dat in de samenstelling van de Raad van Commissarissen en het bestuur van een grote onderneming sprake moet zijn van een evenwichtige verdeling van vrouwen en mannen. Daarmee is bedoeld dat bij de zetelverdeling in beide colleges ten minste 30% bezet wordt door vrouwen en ten minste 30% door mannen. De Raad van Commissarissen van HTM Personenvervoer NV voldoet aan deze richtlijn. De samenstelling van de directie evenwel (nog) niet. Bij een eventuele toekomstige wisseling van een directielid, alsmede bij toekomstige wijzigingen in de samenstelling van de Raad, zal naar redelijkheid met deze richtlijn rekening worden gehouden.

Risicomanagement

Aan risicomanagement wordt binnen HTM op een pragmatische en relevante wijze invulling gegeven. In de operationele uitvoering zijn op vele manieren zekerheden ingebouwd om een betrouwbare en punctuele dienstverlening te kunnen waarmaken en in de financiële beheersing is er nadrukkelijk aandacht voor kostenbeheersing en het afstemmen van de inkomende en uitgaande financiële stromen.

Het management besprak periodiek de toprisico's voor de bedrijfsvoering van HTM

Het beheersen van risico's maakt integraal onderdeel uit van onze bedrijfsprocessen en van een risicobewuste cultuur. De toprisico's voor de bedrijfsvoering van HTM worden periodiek met het management besproken. De processen, rollen en bevoegdheden worden voor de nieuwe organisatie herschreven. Naar verwachting zal dit in 2013 worden afgerond, waarna risicomanagement geformaliseerd zal worden door het implementeren van een structureel risicobeheersingssysteem.

Voor een uitgebreider inzicht in de risico's en onzekerheden zij verwezen naar de toelichting op de Jaarrekening 2012.

Vooruitblik op 2013

Het jaar 2013 zal voor HTM grotendeels in het teken staan van de samenwerking met NS en de gemeente Den Haag. De invulling en uitwerking van de details van deze samenwerking heeft in 2012 plaatsgevonden, waarbij gebleken is dat de betrokkenheid van de drie partijen onverminderd groot is. Met deze samenwerking geeft HTM uiting aan haar overtuiging dat het van groot belang is, de leefbaarheid en bereikbaarheid van de regio Haaglanden verder te verbeteren en om door het bieden van hoge kwaliteit voorzieningen meer reizigers aan te trekken.

Zonder twijfel zal ook 2013 verder worden beheerst door voortgaande bezuinigingen op de overheidsvergoedingen. Er is HTM veel aan gelegen, in de toekomst minder afhankelijk te zijn van deze vergoedingen en om meer zelfvoorzienend te kunnen zijn door het behouden van onze huidige passagiers en het aantrekken van nieuwe reizigers.

Daarnaast verwachten wij in 2013 veel en grootschalige werkzaamheden in de stad, die gevolgen zullen hebben voor onze dienstverlening aan de reiziger. Wij zullen er alles aan doen om de negatieve effecten hiervan te voorkomen. Ook zullen wij de opgedane ervaringen met de winterse omstandigheden van de voorgaande jaren inzetten om, mochten deze omstandigheden zich opnieuw voordoen, de overlast zo veel mogelijk te beperken. Er is ons alles aan gelegen ook in 2013 een betrouwbare dienstverlening aan te bieden, die recht doet aan de wensen en behoeften van klanten. De directie heeft er alle vertrouwen in dat de door de organisatie ingezette koers van afslanken om te concurreren en samen te werken om te groeien, succesvol zal zijn.

De samenwerking met NS en de gemeente Den Haag is voor HTM van groot belang. De leefbaarheid en bereikbaarheid van de regio Haaglanden zal hierdoor verbeteren. Door het bieden van hoge kwaliteit voorzieningen trekt HTM meer reizigers aan

Bericht van de Raad van Commissarissen

Conform de verwachting die de Raad van Commissarissen en de directie in het voorgaande jaarverslag reeds uitspraken, is 2012 voor HTM een roerig jaar geworden. De vele ingrijpende gebeurtenissen en de veranderingen die de organisatie doormaakte, stelden hoge eisen aan het bestuur en het toezicht. Evenzeer verlangt deze context een nauwe en constructieve samenwerking tussen de Raad en de directie. De Raad is verheugd dat deze samenwerking effectief is geweest. De Raad van Commissarissen heeft er alle vertrouwen in dat de directie en medewerkers van HTM ook de komende jaren het hoofd zullen bieden aan de uitdagingen die hen te wachten staan.

De Raad van Commissarissen biedt hierbij de door hem goedgekeurde jaarrekening over het boekjaar 2012 aan zijn aandeelhouder aan. Deze gaat vergezeld van het verslag van de directie en van de goedkeurende verklaring van de accountant, PWC. De Raad verzoekt de aandeelhouder hierbij, de jaarrekening 2012 vast te stellen en de directie decharge te verlenen voor het gevoerde bestuur en de Raad van Commissarissen voor het daarop gehouden toezicht.

In het boekjaar 2012 kwam de Raad van Commissarissen negenmaal bijeen. Vijf van deze bijeenkomsten betroffen reguliere vergaderingen; viermaal hield de Raad een extra vergadering. De Raad ontving in meerdere van zijn bijeenkomsten onder meer de directie van Qbuzz, de directie van NS en de wethouder Financiën en Stadsontwikkeling. Tevens woonde de Raad in 2012 tweemaal een vergadering bij van de directie met de ondernemingsraad over de algemene gang van zaken.

In april 2012 hield de Raad een bijeenkomst in het kader van zijn zelfevaluatie, die werd begeleid door Prof. Dr. J.A. van Manen als extern deskundige.

In 2012 besteedde de Raad van Commissarissen onder meer aandacht aan:

- De uitwerking van de voorgenomen samenwerking tussen HTM, de gemeente Den Haag en NS.
- De financiële ontwikkeling van de onderneming.
- De voorbereiding van de offerte voor de aanbesteding van de stadsbusconcessie (tezamen met Qbuzz).
- De relatie van HTM met het Stadsgewest Haaglanden, onder meer waar het ging om de invulling van de door het Stadsgewest opgelegde bezuinigingen.

De accountant was aanwezig bij de behandeling van het jaarverslag en de jaarrekening 2011.

Tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 31 mei 2012 kwam het financiële resultaat van HTM over 2011 aan de orde. Daarnaast werd gesproken over het jaarverslag 2011, dat door de aandeelhouder werd vastgesteld.

De Raad besprak de jaarlijkse handelingen uit zijn reglement. De leden van de Raad deden opgave van hun nevenfuncties.

De Auditcommissie bestond uit de heer Ingen Housz (voorzitter), mevrouw Van den Berg (lid) en mevrouw Van der Heem (lid). Deze commissie kwam in 2012 vijfmaal bijeen en hield zich bezig met de voorbereiding van de behandeling van de financiële en administratieve documenten door de Raad van Commissarissen, alsmede met de advisering van de Raad van Commissarissen daarover.

De Auditcommissie besprak onder meer:

- Jaarrekening 2011
- Accountantsrapportage 2011 en management letters 2012
- Managementrapportages 2011 en 2012
- Budget 2013
- Financiering
- Waardering HTM
- Asset management
- ICT
- Fiscale zaken

De Selectie- en Benoemingscommissie bestond uit mevrouw De Zeeuw (voorzitter) en de heer Kroon (lid). Deze commissie kwam in het verslagjaar eenmaal bijeen.

De Remuneratiecommissie bestond in 2012 uit de heer Kroon (voorzitter) en mevrouw De Zeeuw (lid). Deze commissie kwam in het verslagjaar viermaal bijeen.

De Raad van Commissarissen spreekt zijn grote waardering en dank uit aan de directie en medewerk(st)ers van de onderneming voor hun inzet en functioneren. Een bijzonder woord van dank spreekt de Raad uit aan de heer Piet Jansen, die zich gedurende vele jaren met grote betrokkenheid heeft ingezet voor HTM, laatstelijk als statutair directeur, verantwoordelijk voor de exploitatie.

Den Haag, 24 april 2013

De Raad van Commissarissen van HTM Personenvervoer NV

Samenstelling Raad van Commissarissen in 2012

Mevrouw drs. M. de Zeeuw (*voorzitter*)

6 juni 1957, herbenoemd op 23 september 2008

Zelfstandig adviseur

Ir. J.M. Kroon MBA (*plaatsvervangend voorzitter*)

21 juni 1957, benoemd op 29 juni 2009

Voorzitter Raad van Bestuur TenneT Holding BV

Mevrouw A. van den Berg

23 oktober 1942, herbenoemd op 23 september 2008

Voormalig burgemeester van Bergen op Zoom en voormalig wethouder Financiën en Cultuur van de gemeente Den Haag

R. van Gijzel

29 juni 1954, herbenoemd op 26 mei 2011

Burgemeester van Eindhoven

Mevrouw Mr. D. van der Heem-Wagemakers

10 september 1947, herbenoemd op 26 mei 2011

Voormalig officier van Justitie

Drs. Ir. J.M.L.M. Ingen Housz

6 oktober 1954, benoemd op 29 juni 2009

Directeur/eigenaar van IH Strategic Finance BV; voormalig Senior Vice President & Group Treasurer NXP Semiconductors

Jaarrekening 2012

Geconsolideerde balans per 31 december 2012

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's,
na voorgestelde resultaatverdeling

		31 dec. 2012	31 dec. 2011
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	(1)	486.249	544.542
Financiële vaste activa	(2)	12.669	3.838
		498.918	548.380
Vlottende activa			
Voorraden	(3)	11.998	11.960
Vorderingen	(4)	41.290	28.162
Liquide middelen	(5)	84.365	53.936
		137.653	94.058
		636.571	642.438
PASSIVA			
Groepsvermogen	(6)	93.007	86.752
Voorzieningen	(7)	10.365	14.132
Langlopende schulden	(8)	422.871	439.682
Kortlopende schulden	(9)	110.328	101.872
		636.571	642.438

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening 2012

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

2012

2011

		2012	2011
Bedrijfsopbrengsten			
Overheidsbijdragen lijndienstvervoer	(10)	152.014	147.004
Opbrengsten personenvervoer	(11)	95.787	114.927
Overige opbrengsten	(12)	19.080	31.837
		266.881	293.768
Mutatie geactiveerde eigen productie	(13)	3.273	1.224
Som der bedrijfsopbrengsten		270.154	294.992
Bedrijfslasten			
Personeelskosten	(14)	128.343	144.267
Afschrijvingen	(15)	31.413	39.820
Bijzondere waardeverminderingen materiële vaste activa	(16)	15.380	8.285
Overige kosten	(17)	70.574	76.589
Af: Som der bedrijfslasten		245.710	268.961
Bedrijfsresultaat		24.444	26.031
Af: Financiële lasten en baten	(18)	11.891	20.204
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		12.553	5.827
Af: Vennootschapsbelasting	(19)	42	121
Netto resultaat		12.511	5.706

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2012

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

2012

2011

KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN

Bedrijfsresultaat		24.444	26.031
Afschrijvingen excl. verkoopresultaat	(15)	33.250	38.325
Bijzondere waardeverminderingen materiële vaste activa	(16)	15.380	8.285
Dotatie voorzieningen	(7)	2.594	12.075
Onttrekking voorzieningen	(7)	-6.361	-3.716
Veranderingen in voorzieningen		-3.767	8.359
Vorraden	(3)	-38	-240
Vorderingen	(4)	-13.128	-7.667
Kortlopende schulden	(9)	8.456	-30.840
Veranderingen in werkkapitaal		-4.710	-38.747
Rentebaten	(18)	5.232	2.455
Rentelasten	(18)	-17.123	-22.659
Vennootschapsbelasting	(19)	-42	-121
Kasstroom uit overige activiteiten		-11.933	-20.325
Kasstroom uit operationele activiteiten		52.664	21.928

KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN

Investerings in materiële vaste activa	(1)	-19.026	-99.675
Desinvesterings materiële vaste activa	(1)	28.689	5.646
Investerings in financiële vaste activa	(2)	-8.831	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		832	-94.029

KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN

Ontvangsten uit langlopende schulden	(8)	-	114.600
Dividend uitkering	(6)	-6.256	-
Aflossingen langlopende schulden	(8)	-16.775	-21.206
Leasecontract	(8)	-36	-43
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-23.067	93.351
Netto kasstroom		30.429	21.250
Beginstand liquide middelen	(5)	53.936	32.686
Mutatie		30.429	21.250
Eindstand liquide middelen	(5)	84.365	53.936

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Algemene toelichting

De activiteiten van HTM Personenvervoer N.V. betreffen met name het openbaar vervoer met Rail, RandstadRail en Bus in de regio Den Haag. Commerciële activiteiten betreffen besloten vervoer per bus, taxivervoer en consultancy. De hoofdvestiging van HTM Personenvervoer N.V. is gevestigd aan de Fluwelen Burgwal 58 te Den Haag, hetgeen eveneens het statutaire vestigingsadres is.

Groepsverhoudingen

HTM Personenvervoer N.V. staat aan het hoofd van de groep HTM Personenvervoer N.V. te Den Haag.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij (gemeente Den Haag als aandeelhouder van HTM Personenvervoer N.V.).

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van HTM Personenvervoer N.V. zich verschillende oordelen en worden schattingen gemaakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn met uitzondering van de vervoersverplichtingen ten opzichte van het voorgaande boekjaar niet gewijzigd. Per 31 december 2012 zijn de vervoersverplichtingen in de balans verwerkt. Voorheen maakten deze onderdeel uit van de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen. In 2011 werden betalingsverschillen inzake OV-chipkaart verantwoord onder de overige opbrengsten, met ingang van 2012 worden deze verwerkt onder de overige kosten.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Grondslagen voor consolidatie

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van HTM Personenvervoer N.V. en deelnemingen waarin zij al dan niet rechtstreeks beslissende zeggenschap uitoefent. Bij de consolidatie worden activa, passiva en de posten van de winst-en-verliesrekening voor 100% meegenomen. Het belang in de joint venture HTM Buzz B.V. wordt proportioneel geconsolideerd. Onderlinge vorderingen, schulden en transacties worden geëlimineerd.

De in de consolidatie begrepen vennootschappen zijn:

HTM Railinfra B.V.	100%	Den Haag
HTM Railvoertuigen B.V.	100%	Den Haag
<ul style="list-style-type: none"> • Per 10 juli 2012 is via een akte van statutenwijziging de naam HTM RandstadRailvoertuigen B.V. gewijzigd in HTM Railvoertuigen B.V.		
HTM Commercial Actions B.V.	100%	Den Haag
<ul style="list-style-type: none"> • HTM Specials B.V. • Vreugdetours B.V. • Personenvervoer Drechtsteden B.V. • Lotax Taxibedrijf B.V. • HTM Services B.V. • HTM Vastgoed B.V. • HTM Consultancy B.V. • HTM International B.V.	100% 100% 100% 100% 100% 100% 100% 100%	Den Haag Den Haag Maasdijk Dordrecht Dordrecht Den Haag Den Haag Den Haag Den Haag
HTM Buzz B.V.	50%	Den Haag

Niet geconsolideerde deelnemingen van HTM Commercial Actions B.V. zijn:

<ul style="list-style-type: none"> • Trans Link Systems B.V. • Mena Rail	6,25% 2%	Amersfoort Cairo/Egypte
---	-------------	----------------------------

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in duizenden euro's.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen verkrijging- of vervaardigingsprijs, zoals hierna toegelicht. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs.

In de balans, de winst-en-verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten zoals aankoopkosten en betaalde rente aan financiële instellingen over termijnbetalingen voor in aanbouw zijnde voertuigen, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de activa is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

De materiële vaste activa waarvan de vennootschap krachtens een financiële leaseovereenkomst de economische eigendom heeft, worden geactiveerd.

De uit de financiële leaseovereenkomst voortvloeiende verplichting wordt als schuld verantwoord.

De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

Werken in uitvoering en bestelling zijn gewaardeerd tegen materiaal- en arbeidskosten, verhoogd met een opslag voor indirecte kosten en rente, alsmede kosten betaald aan derden.

De egalisatierekening investeringssubsidies wordt in mindering gebracht op de materiële vaste activa. Het betreft met name overheidsbijdragen voor railinfrastructuur. De afschrijvingen op de activa gefinancierd met deze overheidsbijdragen komen ten laste van de exploitatierekening. Toerekening van de investeringssubsidies aan het resultaat vindt plaats op basis van de gebruiksduur van de betreffende activa.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Financiële vaste activa

Deelnemingen

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen de realiseerbare waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de winst-en-verliesrekening.

Leasevorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen

De vennootschap verhuurt bussen op basis van financial lease aan een maatschappij waarin wordt deelgenomen. De vordering is gewaardeerd tegen reële waarde van het actief. De te ontvangen lease termijnen worden op annuitaire wijze verdeeld in een aflossings- en een rentecomponent. De te ontvangen lease termijnen worden exclusief de rentecomponent opgenomen onder de financiële vaste activa. De rentecomponent wordt gedurende de looptijd van het contract verantwoord in de winst-en-verliesrekening met een vast rente percentage over de gemiddelde resterende aflossingscomponent. Per einde contract resteert de restwaarde van de activa.

Bijzondere waardevermindering van vaste activa

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorraden

Vorraden materialen en reserve-onderdelen zijn gewaardeerd tegen de gemiddelde inkoopprijs onder aftrek van een voorziening voor incourantheid.

Vorderingen

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde de nominale waarde onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Voorzieningen

Jubilea voorziening

De voorziening voor jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Overige voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Latente belastingverplichtingen

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen uit hoofde van verrekenbare verschillen en beschikbare voorwaartse verliescompensatie worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee verliezen kunnen worden gecompenseerd en verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut. Latente belastingverplichtingen worden gewaardeerd op nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Bedrijfstakpensioenfondsen

De pensioenregelingen van HTM Personenvervoer N.V. en HTM Specials B.V. betreffen beide toegezegde pensioenregelingen. Deze pensioenregeling is in overeenstemming met de verslaggeving Richtlijnen verwerkt als een toegezegde-bijdrage regeling.

HTM Personenvervoer N.V. is voor haar pensioenregeling aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds). De dekkingsgraad van het ABP per eind december 2012 was 96% (2011: 94%). Omdat dit beneden het vereiste minimum ligt van 105% is een herstelplan door ABP ingediend bij De Nederlandsche Bank. Het pensioenfonds moet voldoen aan de dekkingsgraad volgens het herstelplan dat is goedgekeurd door de Nederlandsche Bank. De feitelijke dekkingsgraad ligt onder de dekkingsgraad uit het herstelplan. HTM Personenvervoer N.V. heeft in het geval van een tekort bij het ABP geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

HTM Specials B.V. is voor haar pensioenregeling aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds Beroepsvervoer. De dekkingsgraad van dit pensioenfonds per eind december 2012 was 105,8% (2011: 99,1%). Dit is in overeenstemming met het vereiste wettelijke minimum ad 105%.

De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Kortlopende schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarden. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Afgeleide financiële instrumenten

HTM Railinfra B.V. en HTM Railvoertuigen B.V. passen kostprijshedge-accounting toe voor de renteswaps die ervoor zorgen dat bepaalde variabel rentende schulden worden omgezet in vastrentende leningen. Indien van toepassing wordt het ineffectieve deel van de waardeveranderingen van de renteswaps verantwoord in de winst-en-verliesrekening onder de financiële baten en lasten.

Risico's

HTM Personenvervoer N.V. loopt als gevolg van haar bedrijfsactiviteiten krediet-, markt-, rente-, liquiditeits- en kasstroomrisico's. In de operationele activiteiten worden, voor zover door HTM Personenvervoer N.V. zelf beïnvloedbaar, continue beheersmaatregelen genomen om deze risico's op een aanvaardbaar niveau te houden.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd, verliezen reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Bedrijfsopbrengsten

Concessie rail

De concessie voor de exploitatie van Rail en RandstadRail in het Stadsgewest Haaglanden heeft een looptijd tot en met 2016. HTM ontvangt als concessiehouder een jaarlijkse exploitatiebijdrage (concessievergoeding) voor de uitvoering van de concessie, zoals vastgelegd in de subsidiebeschikking, afgegeven door het Stadsgewest Haaglanden. De concessiehouder heeft het recht en de plicht bij beëindiging van de overeenkomst licht-railvoertuigen en infrastructuur aan de nieuwe concessiehouder beschikbaar te stellen.

Concessie bus

De concessie voor de exploitatie van Bus door HTM Personenvervoer N.V., is beëindigd per 9 december 2012. Per deze datum is de busconcessie door het Stadsgewest Haaglanden gegend aan HTMbuzz. De looptijd van deze concessie is 7 jaar en eindigt derhalve op 8 december 2019. HTMbuzz ontvangt als concessiehouder een jaarlijkse exploitatiebijdrage voor de uitvoering van de concessie, zoals vastgelegd in de subsidiebeschikking afgegeven door het Stadsgewest Haaglanden. De concessiehouder heeft het recht en de plicht bij beëindiging van de overeenkomst materieel aan opdrachtgever te verkopen.

Overheidsbijdragen lijndienstvervoer

De overheidsbijdragen voor het openbaar vervoer zijn gebaseerd op de exploitatieovereenkomst tussen HTM en de opdrachtgever het Stadsgewest Haaglanden. Deze bijdragen zijn voor rail gebaseerd op de door HTM Personenvervoer N.V. uitgebrachte offerte 2011-2016, het afsprakenkader over de exploitatieovereenkomst Rail 2012-2017 en de beschikking 2012. De bijdragen voor bus zijn gebaseerd op de bijdrage 2010, geactualiseerd op grond van de in 2011 en 2012 doorgevoerde wijzigingen in het voorzieningenniveau.

Overheidsbijdragen worden verantwoord indien er een redelijke mate van zekerheid is dat de bijdrage zal worden ontvangen en dat aan alle relevante voorwaarden zal worden voldaan. Overheidsbijdragen bestaan uit exploitatiebijdragen en investeringsbijdragen. Exploitatiebijdragen worden ten gunste van het resultaat gebracht in het jaar waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen. Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op het geïnvesteerde bedrag.

Opbrengsten personenvervoer

• OV-chipkaart

Na de introductie bij HTM in het laatste kwartaal van 2009 is 2012 het eerste volledige jaar waarin er niet meer met strippenkaarten gereisd kon worden. Reizigers die van deze kaartsoort gebruik maakten, zijn overgestapt op 'saldoreizen' met de OV-chipkaart. De omzet die hiermee behaald wordt, is direct voor 100% beschikbaar voor HTM in tegenstelling tot de opbrengst uit strippenkaarten die volgens een landelijk verdeelsysteem (WROOV) toegedeeld werden. De landelijk geldige abonnementsvormen (waaronder de OV-jaarkaart en stad-/streek-supplementen alsmede de (regionale) sterabonnementsvormen zijn inmiddels

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

ook als reisproduct op de OV-chipkaart geplaatst. De opbrengst van deze abonnementsvormen wordt echter nog op een soort gelijke wijze, als in het WROOV-tijdperk, verdeeld door de CVS. Met ingang van 2012 vindt matching plaats tussen de verkoop van jaarabonnementen enerzijds en het reisrecht van deze abonnementen anderzijds.

- **Plaatsbewijzen**

In deze post is begrepen het aandeel van HTM in de landelijke opbrengst van verkochte plaatsbewijzen. Dit aandeel is bepaald op basis van verdeelsleutels vastgesteld door de Commissie Verdeling Sterabonnementen (CVS) onder verantwoordelijkheid van de 'Decentrale Overheden' (provincies en kaderwet gebieden). De definitieve opbrengst van verkochte plaatsbewijzen over enig boekjaar wordt in de loop van het hierop volgend jaar verwacht. De in de jaarrekening verantwoorde opbrengst verkoop OV-plaatsbewijzen is een zo betrouwbaar mogelijke inschatting, gebaseerd op de laatst bekende informatie bij het opstellen van de jaarrekening.

- **Studentenkaart**

Onder de opbrengsten is tevens begrepen de aan HTM toegerekende vergoeding van de studenten OV-jaarkaart. De effecten van de definitieve afrekeningen worden verwerkt in het desbetreffende boekjaar waarin deze plaatsvinden.

- **Besloten vervoer**

De opbrengsten uit besloten vervoer zijn nagenoeg volledig contractueel vastgelegd.

Overige opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

De overige opbrengsten bevatten onder meer de ontvangen bijdragen van het Stadsgewest Haaglanden en de gemeente Den Haag voor de in opdracht van die publieke organen uitgevoerde infrastructurele werken. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Mutatie geactiveerde eigen productie

Onder geactiveerde eigen productie worden verantwoord de verandering van de te activeren kosten voor de fabricage, wijziging of completering van kapitaalgoederen en magazijnartikelen.

Subsidies

HTM Personenvervoer N.V. verwerkt op het moment van de daadwerkelijke ontvangst de subsidies in het resultaat, met uitzondering van de investeringssubsidies.

Kosten

De kosten worden bepaald op historische basis, met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

(Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Personeelskosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

HTM Personenvervoer NV en haar dochtermaatschappijen hebben alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Financiële lasten en baten

Financiële lasten en baten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen als gevolg van verplichte aflossing van langlopende leningen worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en-verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

De commerciële deelnemingen van HTM Personenvervoer N.V. vallen onder het regime van de vennootschapsbelasting.

De activiteiten van HTM Personenvervoer N.V., HTM Railinfra B.V. en HTM Railvoertuigen B.V. kwalificeren niet voor de vennootschapsbelasting.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt in kasstromen uit operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. De geldmiddelen bestaan uit kasmiddelen en banktegoeden. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van rente en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Toelichting op de geconsolideerde balans

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

31 dec. 2012

31 dec. 2011

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

Terreinen en gebouwen incl. installaties	32.105	38.200
Rijdend materieel	271.697	293.608
Bedrijfsauto's	1.482	2.962
Machines en inventaris	18.529	25.355
Spoorbaan en bovenleiding met toebehoren	151.604	182.774
	475.417	542.899
Egalisatierekening investeringssubsidies	-30.711	-45.302
<i>Werken in uitvoering en bestelling</i>		
Activa	41.583	47.236
Investingssubsidies	-40	-291
	41.543	46.945
	486.249	544.542

Toelichting op de geconsolideerde balans

HTM Personenvervoer N.V.

Overzicht 1/3	Terreinen & gebouwen incl. installaties	Rijdend materieel	Bedrijfsauto's
in duizenden euro's			
VASTE ACTIVA			
1. Materiële vaste activa			
Aanschafwaarde per 31 december 2011	96.350	504.515	8.569
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2011	-58.150	-210.907	-5.607
Boekwaarde per 31 december 2011	38.200	293.608	2.962
<i>Mutaties 2012:</i>			
Activeringen	542	12.393	138
Desinvesteringen aanschafwaarde	-11.002	-24.056	-2.811
Desinvesteringen cum. afschrijvingen	6.300	19.016	2.156
Bijzondere waardeverminderingen	-	-15.380	-
Afschrijvingen	-2.343	-16.598	-963
Terug te nemen/versterkte afschrijvingen	408	2.714	-
	-6.095	-21.911	-1.480
Aanschafwaarde per 31 december 2012	85.890	477.472	5.896
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2012	-53.785	-205.775	-4.414
Boekwaarde per 31 december 2012	32.105	271.697	1.482

De afschrijvingstermijnen van bovengenoemde materiële vaste activa zijn:

- Gebouwen 50 jaar
- Gebouwen: installaties 5 – 20 jaar
- Rijdend materieel 8 – 30 jaar
- Bedrijfsauto's 4 – 7 jaar

Op terreinen wordt niet afgeschreven.
In het jaar van aanschaf wordt naar rato afgeschreven.

Toelichting op de geconsolideerde balans

HTM Personenvervoer N.V.

Overzicht 2/3

	Machines & inventaris	Spoorbaan & bovenleiding met toebehoren	Egalisatierekening Investerings-subsidies
in duizenden euro's			
VASTE ACTIVA			
1. Materiële vaste activa			
Aanschafwaarde per 31 december 2011	55.410	329.562	-103.234
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2011	-30.055	-146.788	57.932
Boekwaarde per 31 december 2011	25.355	182.774	-45.302
<i>Mutaties 2012:</i>			
Activeringen	829	10.967	-441
Desinvesteringen aanschafwaarde	-2.750	-54.612	25.232
Desinvesteringen cum. afschrijvingen	1.157	27.174	-14.493
Bijzondere waardeverminderingen	-	-	-
Afschrijvingen	-6.062	-14.699	4.293
Versterkte afschrijvingen	-	-	-
	-6.826	-31.170	14.591
Aanschafwaarde per 31 december 2012	53.489	285.917	-78.443
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2012	-34.960	-134.313	47.732
Boekwaarde per 31 december 2012	18.529	151.604	-30.711

De afschrijvingstermijnen van bovengenoemde materiële vaste activa zijn:

- Machines en inventaris 3 – 15 jaar
- Spoorbaan en bovenleiding met toebehoren 10 – 20 jaar
- Egalisatierekening investeringssubsidies 10 – 20 jaar

In het jaar van aanschaf wordt naar rato afgeschreven.

Toelichting op de geconsolideerde balans

HTM Personenvervoer N.V.

Overzicht 3/3

in duizenden euro's	Werken in uitvoering en bestelling		Totaal
	Investerings-subsidies	Overige	
VASTE ACTIVA			
1. Materiële vaste activa			
Aanschafwaarde per 31 december 2011	-291	47.236	938.117
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2011	-	-	-393.575
Boekwaarde per 31 december 2011	-291	47.236	544.542
<i>Mutaties 2012:</i>			
Investeringen	-40	19.066	19.026
Activeringen	291	-24.719	-
Desinvesteringen aanschafwaarde	-	-	-69.999
Desinvesteringen cum. afschrijvingen	-	-	41.310
Bijzondere waardeverminderingen	-	-	-15.380
Afschrijvingen	-	-	-36.372
Terug te nemen/versterkte afschrijvingen	-	-	3.122
	251	-5.653	-58.293
Aanschafwaarde per 31 december 2012	-40	41.583	871.764
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2012	-	-	-385.515
Boekwaarde per 31 december 2012	-40	41.583	486.249

Ultimo 2012 bedraagt de geactiveerde bouwrente € 3,6 miljoen (2011: € 2,8 miljoen).

Toelichting op de geconsolideerde balans

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's	31 dec. 2012	31 dec. 2011
VASTE ACTIVA		
2. Financiële vaste activa		
Deelnemingen	3.838	3.838
Leasevorderingen >1 jaar op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	8.831	-
	12.669	3.838
Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:		
<i>Deelneming</i>		
Stand 1 januari 2012	3.838	3.838
Mutaties 2012	-	-
Stand per 31 december 2012	3.838	3.838

Leasevorderingen > 1 jaar op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen

Voor een specificatie van de leasevorderingen > 1 jaar op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen wordt verwezen naar de toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening.

De financiële vaste activa hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

in duizenden euro's	31 dec. 2012	31 dec. 2011
VLOTTENDE ACTIVA		
3. Voorraden		
De post voorraden bestaat uit materialen en reserveonderdelen ten behoeve van:		
Railmaterieel	8.661	8.329
Busmaterieel	448	620
Infra	2.720	3.358
Brandstof	86	84
Overige	901	658
	12.816	13.049
Af: Voorziening voor incurantheid	818	1.089
	11.998	11.960

Toelichting op de geconsolideerde balans

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

31 dec. 2012

31 dec. 2011

VLOTTENDE ACTIVA

4. Vorderingen

Debiteuren	14.716	14.118
Voorziening dubieuze debiteuren	-407	-2.193
	14.309	11.925
Geconsolideerde onderneming HTM Buzz B.V.	259	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen (Vennootschapsbelasting)	588	816
Consignatieverstrekking personeel	535	787
Overige vorderingen en overlopende activa	25.599	14.634
	41.290	28.162

De vorderingen hebben een resterende looptijd < 1 jaar.

5. Liquide middelen

Callgeldleningen u/g	25.000	35.000
Banken	59.246	18.777
Kas	119	159
	84.365	53.936

De liquide middelen staan vrij ter beschikking van de vennootschap.

Toelichting op de geconsolideerde balans

HTM Personenvervoer N.V.

PASSIVA

6. Groepsvermogen

Voor een specificatie van het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de vennootschappelijke balans.

in duizenden euro's	31 dec. 2012	31 dec. 2011
7. Voorzieningen		
Personele voorzieningen	9.238	13.198
<i>Overige voorzieningen</i>		
Schade	1.110	869
Latente belastingverplichtingen	17	65
	1.127	934
	10.365	14.132
Waarvan:		
Looptijd < 1 jaar	5.494	11.717
Looptijd > 1 jaar	4.871	2.415

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	Personele voorzieningen	Overige voorzieningen	Totaal
Stand 1 januari 2012	13.198	934	14.132
Bij: dotaties	1.960	634	2.594
Af: onttrekkingen	5.920	441	6.361
Stand 31 december 2012	9.238	1.127	10.365

Toelichting op de geconsolideerde balans

Onder de personele voorzieningen zijn opgenomen:

Jubileumuitkeringen

De voorziening jubileumuitkeringen is gevormd in verband met jubileumaanspraken voor de komende 10 jaar, voortkomend uit CAO afspraken, er is gerekend met een disconteringsvoet van 3,0%. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde.

WAO/IP/WW

De voorziening WAO/IP/WW is gevormd in verband met personeel dat door een bedrijfsongeval arbeidsongeschikt verklaard is.

Reorganisatie en mobiliteitscentrum

De voorziening reorganisatie en mobiliteitscentrum is gevormd in verband met noodzakelijke herstructureringen en de hieruit voortvloeiende financiële verplichtingen.

Wachtgeldregeling

De voorziening wachtgeldregeling is gevormd voor personeelsleden die in de wachtgeldregeling vallen conform de CAO.

Onder de overige voorzieningen zijn opgenomen:

Schade

De voorziening schade is gevormd door een raming van de verwachte economische gevolgen van de schadeclaims, waaruit verplichtingen kunnen voortvloeien in verband met letselschaden en schades aan railvoertuigen.

Belastingverplichtingen

De voorziening voor latente belastingverplichtingen is gevormd voor verschillen tussen de bedrijfseconomische en fiscale afschrijvingsmethodiek.

Toelichting op de geconsolideerde balans

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

31 dec. 2012

31 dec. 2011

PASSIVA

8. Langlopende schulden

Een specificatie van de langlopende schulden is als volgt:

Kredietinstellingen	422.727	439.502
Leasecontract	144	180
	422.871	439.682
<i>Kredietinstellingen</i>		
Specificatie naar rentepercentage:		
2 tot 3 %	97.027	99.313
3 tot 4 %	74.000	78.679
4 tot 5 %	251.700	261.510
	422.727	439.502
Looptijd van de leningen		
2-5 jaar	369.678	330.203
langer dan 5 jaar	53.049	109.299
	422.727	439.502

De reële waarde van de rentederivaten bedraagt ultimo 2012 –€ 2,8 miljoen (in 2011: –€ 2,5 miljoen). Er is geen ineffectief deel van de waardeveranderingen van de renteswaps van toepassing.

9. Kortlopende schulden

Schulden aan kredietinstellingen	17.119	21.172
Aflossingen leasecontract < 1 jaar	34	34
Crediteuren	5.978	8.567
Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	6.255	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.286	3.786
Pensioenpremies	1.616	1.797
Overige schulden en overlopende passiva	73.040	66.516
	110.328	101.872

De resterende looptijd van de kortlopende schulden is < 1 jaar.

Toelichting op de geconsolideerde balans

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Concessies

HTM beschikt over een concessie voor de exploitatie van Rail in het Stadsgewest Haaglanden met een looptijd tot en met 2016. De concessie voor de exploitatie Bus door HTM Personenvervoer N.V. is per 9 december 2012 beëindigd en wordt per deze datum voortgezet door HTM Buzz B.V. waarin door HTM Personenvervoer N.V. voor 50% wordt deelgenomen. De looptijd van de busconcessie is 7 jaar en eindigt derhalve op 8 december 2019.

Investeringsverplichtingen

Met leveranciers zijn investeringsverplichtingen aangegaan voor een bedrag van € 119,3 miljoen. In 2011 is een aanbetaling gedaan voor een totaalbedrag van € 33,0 miljoen.

Lening-, kredietfaciliteiten, bankgaranties en borgstellingen

HTM Personenvervoer N.V. beschikt over een kredietfaciliteit van € 10,0 miljoen.

Van derden hebben wij niet-bancaire garanties ontvangen voor een bedrag van € 65,6 miljoen.

Van derden hebben wij bankgaranties ontvangen voor een bedrag van € 36,3 miljoen.

Aan derden zijn bankgaranties afgegeven voor een bedrag van € 1,3 miljoen.

Door derden aan banken verstrekte borgstellingen gerelateerd aan leningen bedragen € 172,5 miljoen.

Leaseverplichtingen

HTM Specials B.V. is leaseverplichtingen aangegaan met betrekking tot Schipholbussen voor een totaal bedrag van € 428k. Deze leaseverplichtingen lopen door tot eind 2013.

Huurovereenkomsten

Uit hoofde van vier door HTM Personenvervoer N.V. afgesloten huurcontracten bestaat een jaarlijkse verplichting van circa € 1,5 miljoen.

Door Vreugdetours B.V. is een 10 jarig huurcontract afgesloten ter zake van het bedrijfspand. De huurprijs bedraagt in 2012 € 179k.

Door Personenvervoer Drechtsteden B.V. en/of Lotax Taxibedrijf B.V. zijn huurcontracten afgesloten ter zake van bedrijfspanden. De huurprijs bedraagt in 2012 € 74k.

De gemiddelde resterende looptijd van de hierboven vermelde huurcontracten is 2 jaar.

Verstreckte garanties ten behoeve van groepsmaatschappijen.

De gemeente Den Haag staat garant voor de aan HTM Railinfra B.V. en HTM Railvoertuigen B.V. verstrekte leningen.

Verplichtingen ten behoeve van groepsmaatschappijen

HTM vormt samen met haar dochtermaatschappijen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Binnen de HTM-Groep vormt HTM Commercial Actions B.V. samen met haar dochtermaatschappijen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. De vennootschappen zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van die fiscale eenheid.

Recht vanuit Qbuzz

Met betrekking tot een dochteronderneming is de vennootschap met de andere aandeelhouder in deze dochteronderneming overeengekomen dat deze tot en met eind 2013 onder bepaalde voorwaarden het recht heeft haar belang in deze dochteronderneming aan te bieden aan de vennootschap, waarbij de vennootschap dit belang moet afnemen, tegen een vooraf vastgestelde prijs.

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

2012

2011

BEDRIJFSOPBRENGSTEN

10. Overheidsbijdragen lijndienstvervoer

Openbaar vervoer	152.014	147.004
------------------	---------	---------

11. Opbrengsten personenvervoer

Plaatsbewijzen/OV-chipkaart	59.337	79.004
Studentenkaart	12.650	12.810
Besloten vervoer	23.800	23.113
	95.787	114.927

12. Overige opbrengsten

Werk voor derden	15.346	26.524
OV-chipkaart	1.921	2.929
Boetes (exclusief deel ritprijs)	1.760	1.728
Reclame	-	568
Woonhuizen en overig onroerend goed	51	80
Bijdragen in exploitatie en overige inkomsten	2	8
	19.080	31.837

13. Mutatie geactiveerde eigen productie

	3.273	1.224
	270.154	294.992

De bedrijfsopbrengsten zijn ten opzichte van vorig jaar met 8,4% gedaald.

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's	2012	2011
BEDRIJFSLASTEN		
14. Personeelskosten		
Salarissen	81.637	88.564
Pensioenlasten incl. FPU	13.473	13.801
Premie arbeidsongeschiktheidverzekering	3.946	4.023
Overige sociale lasten	6.217	6.389
Diverse personeelskosten	6.175	14.917
Mutatie verloftegoeden	55	422
	111.503	128.116
Kosten gehuurd personeel	16.840	16.151
	128.343	144.267

De bezoldiging met inbegrip van de pensioenlasten en andere uitkeringen van de huidige en voormalige bestuurders en commissarissen die in het boekjaar ten laste van de vennootschap en haar dochter- en groepsmaatschappijen zijn gekomen, bedragen € 716.593 (2011: € 655.829) respectievelijk € 107.657 (2011: € 124.107).

Het gemiddeld aantal werknemers gedurende het verslagjaar was 1.981 (2011: 2.109). Het aantal werknemers in het openbaar vervoer is 1.775 (2011: 1.900), in het besloten vervoer 206 (2011: 209).

Er waren geen werknemers werkzaam in het buitenland.

in duizenden euro's	2012	2011
BEDRIJFSLASTEN		
15. Afschrijvingen		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Terreinen en gebouwen incl. installaties	2.343	2.452
Rijdend materieel	16.598	18.045
Bedrijfsauto's	963	1.110
Machines en inventaris	6.062	5.403
Spoorbaan en bovenleiding met toebehoren	14.699	18.111
Terug te nemen c.q. versterkte afschrijvingen	-3.122	-262
Vrijval uit egalisatierekening investeringssubsidies	-4.293	-6.534
	33.250	38.325
Verkoopresultaat	-1.837	1.495
	31.413	39.820

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

2012

2011

BEDRIJFSLASTEN

16. Bijzondere waardeverminderingen materiële vaste activa

Impairment	15.380	8.285
------------	--------	-------

17. Overige kosten

Materiaalverbruik	12.003	13.263
Energieverbruik	11.612	12.174
Onderhoud en reparatie door derden	24.307	26.225
Belastingen, rechten en verzekeringen	1.482	1.030
Huur roerende en onroerende goederen	3.018	3.309
Overige	18.152	20.588
	70.574	76.589

Accountantskosten

Ten laste van het boekjaar gebrachte kosten voor de onafhankelijke externe accountant en de accountantsorganisatie, genoemd in artikel 1, eerste lid, onder a en e, van de Wet toezicht accountantsorganisaties, zijnde PwC Accountants N.V. zijn als volgt:

Controle van de jaarrekening	249	221
Andere controlewerkzaamheden	86	41
Fiscale advisering	436	394
Andere niet-controlediensten	1.103	147
	1.874	803

18. Financiële lasten en baten

Rentelasten

Rente van langlopende leningen	16.813	22.083
Overige rentelasten, inclusief toegerekende rente	310	576

	17.123	22.659
--	--------	--------

Af: Rentebaten	-5.232	-2.455
	11.891	20.204

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

HTM Personenvervoer N.V.

19. Belastingen

Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

HTM Personenvervoer N.V., HTM Railinfra B.V. en HTM Railvoertuigen B.V. zijn vrijgesteld voor de vennootschapsbelasting.

HTM Commercial Actions B.V. vormt samen met de volgende vennootschappen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting:

- HTM Specials B.V.
- Vreugdetours B.V.
- Personenvervoer Drechtsteden B.V.
- Lotax Taxibedrijf B.V.
- HTM Services B.V.
- HTM Vastgoed B.V.
- HTM Consultancy B.V.
- HTM International B.V.

De vennootschapsbelasting is in elk van de vennootschappen opgenomen voor dat deel dat de desbetreffende vennootschap als zelfstandig belastingplichtige verschuldigd zou zijn, rekening houdend met voor de vennootschap geldende fiscale faciliteiten.

De belastinglast in de winst-en-verliesrekening over 2012 bedraagt € 42k (2011: € 121k) en bestaat uit de volgende componenten:

in duizenden euro's	2012	2011
BEDRIJFSLASTEN		
Belastinglast huidig boekjaar	34	62
Correctie voorgaande jaren	8	59
Totaal belastingen	42	121
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	12.553	5.827
Belastinglast huidig boekjaar	34	62
Effectief belastingtarief	0,3%	1,1%
Toepasselijk belastingtarief	20-25,0%	20-25,0%

Het effectieve belastingtarief wijkt af van het toepasselijke belastingtarief als gevolg van het feit dat drie vennootschappen niet belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting, alsmede de fiscaal niet-aftekbare afschrijving ad € 55k.

Vennootschappelijke balans per 31 december 2012

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's,

na voorgestelde resultaatverdeling

31 dec. 2012

31 dec. 2011

ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa	(20)	53.960	120.498
Financiële vaste activa	(21)	32.757	1.661
		86.717	122.159

Vlottende activa

Voorraden	(22)	11.953	11.937
Vorderingen	(23)	63.423	66.820
Liquide middelen	(24)	35.216	42.871
		110.592	121.628

197.309   **243.787**

PASSIVA

Eigen vermogen	(25)	93.007	86.752
Voorzieningen	(26)	10.166	14.025
Langlopende schulden	(27)	10.000	64.100
Kortlopende schulden	(28)	84.136	78.910
		197.309	243.787

Vennootschappelijke winst-en-verliesrekening 2012

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's		2012	2011
Overheidsbijdragen lijndienstvervoer	(29)	151.072	147.004
Opbrengsten personenvervoer	(30)	71.937	91.814
Overige opbrengsten	(31)	20.979	33.338
		243.988	272.156
Mutatie geactiveerde eigen productie	(32)	3.272	1.224
		247.260	273.380
Af: Som der bedrijfslasten			
Personeelskosten	(33)	116.256	133.241
Afschrijvingen	(34)	9.886	25.001
Overige kosten	(35)	113.529	99.543
Som der bedrijfslasten		239.671	257.785
Bedrijfsresultaat		7.589	15.595
Bij: Financiële lasten en baten	(36)	-2.025	7.091
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		9.614	8.504
Resultaat deelnemingen na belastingen	(37)	2.897	-2.798
Netto resultaat		12.511	5.706

Toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Vennootschappelijke winst-en-verliesrekening

Bij het opstellen van de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening is gebruik gemaakt van de vereenvoudigingen zoals bedoeld in art.2:402 BW.

Toelichting op de vennootschappelijke balans

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

31 dec. 2012

31 dec. 2011

VASTE ACTIVA

20. Materiële vaste activa

Terreinen en gebouwen incl. installaties	4.683	28.006
Rijdend materieel	27.314	51.058
Bedrijfsauto's	891	2.078
Machines en inventaris	18.336	25.102
Spoorbaan en bovenleiding met toebehoren	-	3.019
	51.224	109.263
Egalisatierekening investeringssubsidies	-	-28
Werken in uitvoering en bestelling	2.736	11.263
	53.960	120.498

Toelichting op de vennootschappelijke balans

HTM Personenvervoer N.V.

Overzicht 1/3	Terreinen & gebouwen incl. installaties	Rijdend materieel	Bedrijfsauto's
in duizenden euro's			
VASTE ACTIVA			
20. Materiële vaste activa			
Aanschafwaarde per 31 december 2011	70.943	227.945	6.371
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2011	-42.937	-176.887	-4.293
Boekwaarde per 31 december 2011	28.006	51.058	2.078
<i>Mutaties 2012:</i>			
Activeringen	545	12.291	121
Desinvesteringen aanschafwaarde	-10.996	-50.631	-2.781
Transfer aanschafwaarde diverse activa van HTM Personenvervoer N.V. aan HTM Railinfra B.V.	-47.289	-	-
Desinvesteringen cum. afschrijvingen	6.293	18.767	2.156
Transfer cum. afschrijvingen diverse activa van HTM Personenvervoer N.V. aan HTM Railinfra B.V.	29.260	-	-
Afschrijvingen	-1.544	-6.885	-683
Terug te nemen/versterkte afschrijvingen	408	2.714	-
	-23.323	-23.744	-1.187
Aanschafwaarde per 31 december 2012	13.203	189.605	3.711
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2012	-8.520	-162.291	-2.820
Boekwaarde per 31 december 2012	4.683	27.314	891

De afschrijvingstermijnen van bovengenoemde materiële vaste activa zijn:

- Gebouwen 50 jaar
- Gebouwen: installaties 5 – 20 jaar
- Rijdend materieel 8 – 30 jaar
- Bedrijfsauto's 4 – 7 jaar

Op terreinen wordt niet afgeschreven.
In het jaar van aanschaf wordt naar rato afgeschreven.

Toelichting op de vennootschappelijke balans

HTM Personenvervoer N.V.

Overzicht 2/3

	Machines & inventaris	Spoorbaan & bovenleiding met toebehoren	Egalisatie- rekening Investerings- subsidies
in duizenden euro's			
VASTE ACTIVA			
20. Materiële vaste activa			
Aanschafwaarde per 31 december 2011	53.712	4.311	-279
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2011	-28.610	-1.292	251
Boekwaarde per 31 december 2011	25.102	3.019	-28
<i>Mutaties 2012:</i>			
Activeringen	795	-	-
Desinvesteringen aanschafwaarde	-2.737	-	-
Transfer aanschafwaarde diverse activa van HTM Personenvervoer N.V. aan HTM Railinfra B.V.	-	-4.311	-
Desinvesteringen cum. afschrijvingen	1.144	-	-
Transfer cum. afschrijvingen diverse activa van HTM Personenvervoer N.V. aan HTM Railinfra B.V.	-	1.510	-
Afschrijvingen	-5.968	-218	28
Terug te nemen/versterkte afschrijvingen	-	-	-
	-6.766	-3.019	28
Aanschafwaarde per 31 december 2012	51.770	-	-279
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2012	-33.434	-	279
Boekwaarde per 31 december 2012	18.336	-	-

De afschrijvingstermijnen van bovengenoemde materiële vaste activa zijn:

- Machines en inventaris 3 – 15 jaar
- Spoorbaan en bovenleiding met toebehoren 10 – 20 jaar
- Egalisatierekening investeringssubsidies 10 – 20 jaar

In het jaar van aanschaf wordt naar rato afgeschreven.

Toelichting op de vennootschappelijke balans

HTM Personenvervoer N.V.

Overzicht 3/3

Werken in uitvoering en bestelling

in duizenden euro's	Overige	Totaal
VASTE ACTIVA		
20. Materiële vaste activa		
Aanschafwaarde per 31 december 2011	11.263	374.266
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2011	-	-253.768
Boekwaarde per 31 december 2011	11.263	120.498
<i>Mutaties 2012:</i>		
Investerings	5.225	5.225
Activeringen	-13.752	-
Desinvesteringen aanschafwaarde	-	-67.145
Transfer aanschafwaarde diverse activa van HTM Personenvervoer N.V. aan HTM Railinfra B.V.	-	-51.600
Desinvesteringen cum. afschrijvingen	-	28.360
Transfer cum. afschrijvingen diverse activa van HTM Personenvervoer N.V. aan HTM Railinfra B.V.	-	30.770
Afschrijvingen	-	-15.270
Terug te nemen/versterkte afschrijvingen	-	3.122
	-8.527	-66.538
Aanschafwaarde per 31 december 2012	2.736	260.746
Af: Afschrijvingen t/m 31 december 2012	-	-206.786
Boekwaarde per 31 december 2012	2.736	53.960

in duizenden euro's	31 dec. 2012	31 dec. 2011
VASTE ACTIVA		
21. Financiële vaste activa		
Deelnemingen	12.598	1.661
Leasevorderingen >1 jaar op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	20.159	-
	32.757	1.661

Toelichting op de vennootschappelijke balans

HTM Personenvervoer N.V.

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

in duizenden euro's	Stand per 31 dec. 2011	Agio	Kapitaal- storting	Resultaat	Stand per 31 dec. 2012
<i>Deelnemingen</i>					
HTM Commercial Actions B.V.	4.393	7.785	-	202	12.380
HTM Railvoertuigen B.V.	25	-	-	18	43
HTM Railinfra B.V.	-2.780	-	-	2.814	34
HTM Buzz B.V.	23	-	255	-137	141
	1.661	7.785	255	2.897	12.598

in duizenden euro's	Stand per 31 dec. 2011	Hoofdsom 2012	Aflossingen 2012	Aflossings- verplichtingen <1 jaar	Stand per 31 dec. 2012
<i>Leasevorderingen > 1 jaar op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen</i>					
HTM Buzz B.V.	-	23.098	166	2.773	20.159
	-	23.098	166	2.773	20.159

Per 9 december 2012 verhuurt HTM Personenvervoer N.V. 103 bussen aan HTM Buzz B.V. op basis van een financial lease overeenkomst.

De looptijd van deze financial lease overeenkomst bedraagt zes jaar, de eerste termijn is in december 2012 vervallen.

De bruto investering bedraagt € 23.098k, de onverdiende rentebaten € 4.403k op basis van een rentepercentage van 5%, de restwaarde is € 515k. Het totaal van de te ontvangen leasetermijnen bedraagt € 26.986k op basis van een maandelijkse leasetermijn € 321k, de looptijd is 84 maanden. Het contract eindigt per 8 december 2019.

Aflossingstermijnen welke binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar vervallen, zijn opgenomen onder vorderingen op korte termijn.

in duizenden euro's	31 dec. 2012	31 dec. 2011
<i>Per balansdatum is de resterende looptijd van het leasecontract > 1 jaar opgebouwd als volgt:</i>		
2-5 jaar	12.584	-
> 5 jaar	7.060	-
Restwaarde	515	-
Totaal	20.159	-

De financiële vaste activa hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

Toelichting op de vennootschappelijke balans

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

31 dec. 2012

31 dec. 2011

VLOTTENDE ACTIVA

22. Voorraden

De post voorraden bestaat uit materialen en reserveonderdelen ten behoeve van:

Railmaterieel	8.661	8.329
Busmaterieel	448	620
Infra	2.720	3.358
Brandstof	86	84
Overige	856	635
	12.771	13.026
Af: Voorziening voor incurantheid	818	1.089
	11.953	11.937

23. Vorderingen

Debiteuren	10.018	9.516
Voorziening dubieuze debiteuren	-164	-148
	9.854	9.368
Groepsmaatschappijen	28.038	42.596
Leasevorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen, <1 jaar	2.773	-
Overige vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	560	-
Consignatieverstrekking personeel	339	782
Overige vorderingen en overlopende activa	21.859	14.074
	63.423	66.820

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid.

De vorderingen hebben een resterende looptijd < 1 jaar.

24. Liquide middelen

Callgeldleningen u/g	-	35.000
Banken	35.116	7.726
Kas	100	145
	35.216	42.871

De liquide middelen staan vrij ter beschikking van de vennootschap.

Toelichting op de vennootschappelijke balans

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's	Geplaatst kapitaal	Overige reserves	Resultaat boekjaar	Totaal 2012	Totaal 2011
PASSIVA					
25. Eigen vermogen					
Stand per 1 januari	42.136	38.910	5.706	86.752	81.046
<i>Mutaties 2012:</i>					
Resultaat voorgaand boekjaar	-	5.706	-5.706	-	-
Dividend uitkering	-	-6.256	-	-6.256	-
Resultaat boekjaar	-	-	12.511	12.511	5.706
	-	-550	6.805	6.255	5.706
Stand per 31 december	42.136	38.360	12.511	93.007	86.752

Aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 200 miljoen en is verdeeld in 2 miljoen aandelen, elk nominaal groot € 100. Geplaatst en volgestort zijn 421.362 aandelen, ofwel € 42.136k.

in duizenden euro's	31 dec. 2012	31 dec. 2011
PASSIVA		
26. Voorzieningen		
Personele voorzieningen	9.056	13.157
Schade	1.110	868
	10.166	14.025
Het verloop van de voorzieningen is als volgt:		
<i>Personele voorzieningen</i>		
Stand 1 januari 2012	13.157	5.089
Bij: dotaties	1.821	11.623
Af: onttrekkingen	5.922	3.555
Stand 31 december 2012	9.056	13.157
<i>Schade</i>		
Stand 1 januari 2012	868	556
Bij: dotaties	680	453
Af: onttrekkingen	438	141
Stand 31 december 2012	1.110	868

Toelichting op de vennootschappelijke balans

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

31 dec. 2012

31 dec. 2011

PASSIVA

27. Langlopende schulden

Onderhandse leningen

Specificatie naar rentepercentage:

3 tot 4 %	-	15.000
4 tot 5 %	10.000	49.100
	10.000	64.100

Looptijd van de leningen:

2-5 jaar	10.000	-
langer dan 5 jaar	-	64.100
	10.000	64.100

28. Kortlopende schulden

Aflossingen leningen binnen 1 jaar	-	5.200
Crediteuren	5.067	7.800
Groepsmaatschappijen	316	1.048
Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	6.255	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen	5.870	3.467
Pensioenpremies	1.372	1.606
Overige schulden en overlopende passiva	65.256	59.789
	84.136	78.910

De resterende looptijd van de kortlopende schulden is < 1 jaar.

Toelichting op de vennootschappelijke balans

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Concessies

HTM beschikt over een concessie voor de exploitatie van Rail in het Stadsgewest Haaglanden met een looptijd tot en met 2016. De concessie voor de exploitatie Bus is per 9 december 2012 beëindigd.

Lening-, kredietfaciliteiten en bankgaranties

HTM Personenvervoer N.V. beschikt over een kredietfaciliteit van € 10,0 miljoen. Bankgaranties zijn aan derden afgegeven voor een bedrag van € 1,1 miljoen. Van derden zijn (bank)garanties ontvangen voor een bedrag van € 68,9 miljoen, bestaande uit een niet-bancaire garantie ad € 65,6 miljoen en bankgaranties ad € 3,3 miljoen.

Huurovereenkomsten

Uit hoofde van vier door HTM Personenvervoer N.V. afgesloten huurcontracten bestaat een jaarlijkse verplichting van circa € 1,5 miljoen.

De gemiddelde resterende looptijd van de hierboven vermelde huurcontracten is 2 jaar.

Verplichtingen ten behoeve van groepsmaatschappijen

HTM vormt samen met haar dochtermaatschappijen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting.

De vennootschappen zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van die fiscale eenheid.

Toelichting op de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

2012

2011

BEDRIJFSOPBRENGSTEN

29. Overheidsbijdragen lijndienstvervoer

Openbaar vervoer

151.072

147.004

30. Opbrengsten personenvervoer

Plaatsbewijzen/OV-Chipkaart

59.332

79.004

Studentenkaart

12.605

12.810

71.937

91.814

31. Overige opbrengsten

Werk voor derden

18.852

30.178

OV-chipkaart

365

856

Boetes (exclusief deel ritprijs)

1.760

1.728

Reclame

-

568

Bijdragen in exploitatie en overige inkomsten

2

8

20.979

33.338

32. Mutatie geactiveerde eigen productie

3.272

1.224

247.260

273.380

De bedrijfsopbrengsten zijn ten opzichte van vorig jaar met 9,6% gedaald. De omzet is geheel in Nederland gerealiseerd.

Toelichting op de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's	2012	2011
BEDRIJFSLASTEN		
33. Personeelskosten		
Salarissen	73.840	80.699
Pensioenlasten incl. FPU	12.755	13.224
Premie arbeidsongeschiktheid	3.827	3.914
Overige sociale lasten	5.128	5.358
Diverse personeelskosten	5.824	14.636
Mutatie verloftegoeden	-11	478
	101.363	118.309
Kosten gehuurd personeel	14.893	14.932
	116.256	133.241

Het gemiddeld aantal werknemers gedurende het verslagjaar was 1.775 (in 2011 1.900).
 Alle werknemers zijn werkzaam in het openbaar vervoer.
 Er waren geen werknemers werkzaam in het buitenland.

in duizenden euro's	2012	2011
BEDRIJFSLASTEN		
34. Afschrijvingen		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Terreinen en gebouwen incl. installaties	1.544	1.636
Rijdend materieel	6.885	15.269
Bedrijfsauto's	683	760
Machines en inventaris	5.968	7.878
Spoorbaan en bovenleiding met toebehoren	218	217
Af: Vrijval uit egalisatierekening investeringsubsidies	-28	-72
Terug te nemen c.q. versterkte afschrijvingen	-3.122	-262
	12.148	25.426
Verkoopresultaat	-2.262	-425
	9.886	25.001

Toelichting op de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening

HTM Personenvervoer N.V.

in duizenden euro's

2012

2011

BEDRIJFSLASTEN

35. Overige kosten

Materiaalverbruik	11.862	13.119
Energieverbruik	10.815	11.228
Onderhoud en reparatie door derden	24.005	26.533
Belastingen, rechten en verzekeringen	1.079	608
Huur roerende en onroerende goederen	54.783	34.588
Overige	10.985	13.467
	113.529	99.543

36. Financiële lasten en baten

Rentelasten:

Rente van langlopende leningen	3.012	7.422
Overige rentelasten, inclusief toegerekende rente	302	251

3.314 7.673

Af: Rentebaten

-5.339 -582
-2.025 7.091

RESULTAAT

37. Resultaat deelnemingen na belastingen

HTM Commercial Actions B.V.	202	8
HTM Railvoertuigen B.V.	18	-
HTM Railinfra B.V.	2.814	-2.806
HTM Buzz B.V.	-137	-
	2.897	-2.798

Directie

Drs. D.W. le Clercq, *voorzitter*
T.G. Martin

Den Haag, 24 april 2013

Raad van Commissarissen

Mw. Drs. M. de Zeeuw, *voorzitter*
Ir. J.M. Kroon MBA, *plaatsvervangend voorzitter*
Mw. A. van den Berg
Drs. R. van Gijzel
Mw. mr. D. van der Heem-Wagemakers
Drs. Ir. J.M.L.M. Ingen Housz

Den Haag, 24 april 2013

Overige gegevens

HTM Personenvervoer N.V.

Regelingen inzake winstbestemming

In de statutenwijziging bij akte 29 juni 2007, zijn bepalingen omtrent de winstuitkeringen opgenomen in artikel 36. Hierin is in de lidnummers 3, 4 en 5 bepaald dat de winst ter beschikking van de algemene vergadering staat. De Raad van Commissarissen doet jaarlijks aan de algemene vergadering een voorstel tot reservering van (een gedeelte van) de winst. Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is. De algemene vergadering kan besluiten tot uitkering van interim dividend mits aan het vereiste van het eerste lid is voldaan blijktens een tussentijdse vermogensopstelling overeenkomstig het in de wet bepaalde.

Voorstel winstbestemming

De Raad van Commissarissen van HTM heeft de Algemene vergadering van Aandeelhouders voorgesteld het netto resultaat ad € 12,5 miljoen onder aftrek van 50% dividend ad € 6,25 miljoen ten gunste van het eigen vermogen te brengen.

Gebeurtenissen na balansdatum:

In 2012 zijn gesprekken gestart over participatie van NS in HTM. In maart 2013 is hierover een principe akkoord bereikt. Naar verwachting zullen in de tweede helft van 2013 de effecten van de overeenstemming worden gerealiseerd nadat de benodigde goedkeuringen zijn verkregen. In dit verband zal de structuur van HTM worden gewijzigd en zal HTM Railinfra B.V. onder de gemeente Den Haag worden gestructureerd.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Algemene Vergadering van HTM Personenvervoer N.V.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2012 van HTM Personenvervoer N.V. te Den Haag gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2012 en de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2012 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de directie van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

0287672/JvdP

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Prinses Margrietplantsoen 46, 2595 BR Den Haag, Postbus 30715, 2500 GS Den Haag

T: 088 792 00 70, F: 088 792 95 20, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van HTM Personenvervoer N.V. per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Den Haag, 24 april 2013
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. J.A.D. van de Pavoordt RA

Colofon

Dit is een uitgave van:

HTM

Postbus 28503

2502 KM Den Haag

Concept en vormgeving

Smidswater

Tekst

HTM, Den Haag

Eduard Voorn Communicatie